

MAGYARORSZÁG HIVATALOS LAPJA
2023. október 4., szerda

Tartalomjegyzék

450/2023. (X. 4.) Korm. rendelet	A visszaváltási díj megállapításának és alkalmazásának, valamint a visszaváltási díjas termék forgalmazásának részletes szabályairól	7848
451/2023. (X. 4.) Korm. rendelet	Egyes juttatások adózásának veszélyhelyzetben alkalmazandó szabályairól	7861
452/2023. (X. 4.) Korm. rendelet	A jelentős térítésmentes kibocsátásiegység-kiosztásban részesülő létesítmény üzemeltetőjét érintő egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 320/2023. (VII. 17.) Korm. rendelet módosításáról	7861
21/2023. (X. 4.) EM rendelet	A hulladékgazdálkodási intézményi résztevékenység ellátásával összefüggő díjak, a díjalkalmazási feltételek, valamint a díjmegfizetés rendjének megállapításáról szóló 8/2023. (VI. 2.) EM rendelet módosításáról	7864
22/2023. (X. 4.) AB határozat	A munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 276. § (8) bekezdés „– tanácskozási joggal –” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	7866
1423/2023. (X. 4.) Korm. határozat	Az Integritás Hatóság 2022. évre vonatkozó éves elemző integritásjelentésében megfogalmazott megállapításokkal kapcsolatos kormányzati álláspontról	7878
86/2023. (X. 4.) ME határozat	Helyettes államtitkár kinevezéséről	7878
87/2023. (X. 4.) ME határozat	Az Országos Statisztikai Tanács tagjának megbízatása megszűnésének megállapításáról és új tagjainak megbízásáról	7879

III. Kormányrendeletek

A Kormány 450/2023. (X. 4.) Korm. rendelete a visszaváltási díj megállapításának és alkalmazásának, valamint a visszaváltási díjas termék forgalmazásának részletes szabályairól

A Kormány

a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény 88. § (1) bekezdés 9., 37., 38. és 39. pontjában kapott felhatalmazás alapján,
a 43–45. § tekintetében a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény 88. § (1) bekezdés 37. pontjában kapott felhatalmazás
alapján,
az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

1. A rendelet hatálya

1. § E rendelet hatálya a belföldön forgalomba hozott visszaváltási díjas termékekre és e termékekkel kapcsolatos, e rendelet szerinti tevékenységekre terjed ki.

2. Értelmező rendelkezések

2. § (1) E rendelet alkalmazásában

- a) *csekély mennyiségű kibocsátó*: az a gyártó, amely által forgalomba hozott műanyag, fém vagy üveg alapanyagú, palack vagy doboz formájú, 0,1–3 literig terjedő űrtartalmú fogyasztói csomagolású, fogyasztásra kész vagy koncentrátum italtermék – ide nem értve a tej és tejalapú italterméket – száma a tárgyévben nem haladja meg az 5000 darabot;
- b) *élelmiszert értékesítő üzlet*: olyan üzlet, amely forgalmának döntő hányadát élelmiszer árusítása teszi ki;
- c) *forgalmazás*: az egyes egyszer használatos, valamint egyes egyéb műanyagtermékek forgalomba hozatalának korlátozásáról szóló kormányrendelet szerinti forgalmazás;
- d) *forgalmazó*: visszaváltási díjas terméket a fogyasztónak átadó, értékesítő gazdálkodó szervezet, amely e rendelet alapján visszaváltási helyet működtet;
- e) *kötelezően visszaváltási díjas termék*: a tej és tejalapú italtermék kivételével a fogyasztásra kész vagy koncentrátum italtermék fogyasztói, közvetlen, műanyag, fém vagy üveg alapanyagú, palack vagy doboz formájú, nem újrahasználatos vagy újrahasználatos csomagolása, amely 0,1–3 literig terjedő űrtartalommal bír, ide nem értve a csekély mennyiségű kibocsátó által forgalomba hozott italtermék csomagolását;
- f) *önkéntesen visszaváltási díjas termék*: kötelezően visszaváltási díjas terméknek nem minősülő, a gyártó által önkéntesen „visszaváltható” megjelöléssel gyártott, illetve forgalomba hozott,
 - fa) az állami hulladékgazdálkodási közfeladat körébe tartozó hulladékká váló újrahasználatos termék vagy újrahasználatos csomagolás, továbbá
 - fb) az állami hulladékgazdálkodási közfeladat körébe nem tartozó hulladékká váló termék, amelynek e megjelöléssel történő gyártását, illetve forgalomba hozatalát az országos hulladékgazdálkodási hatóságoknak bejelentették;
- g) *tej és tejalapú italtermék*: a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról, és a 922/72/EGK, a 234/79/EK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet I. melléklet XVI. részében felsorolt italtermék;
- h) *visszaváltási díjas termék*: a kötelezően visszaváltási díjas termék és az önkéntesen visszaváltási díjas termék.

(2) Az e rendeletben nem meghatározott fogalmakat a hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvényben (a továbbiakban: Ht.), a kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer működésének részletes szabályairól szóló kormányrendeletben és a csomagolásról és a csomagolási hulladékkal kapcsolatos hulladékgazdálkodási tevékenységekről szóló kormányrendeletben meghatározottak szerint kell alkalmazni.

3. A visszaváltási díj

- 3. §**
- (1) A kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználatos termék után darabonként 50 forint visszaváltási díj fizetendő. A kötelezően visszaváltási díjas, újrahasználatos termék darabonként fizetendő visszaváltási díját a gyártó határozza meg.
 - (2) A gyártó visszaváltási díjfizetési kötelezettsége a kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználatos termék első belföldi forgalomba hozatalakor a számlán vagy számlakibocsátás hiányában az ügylet teljesítését tanúsító egyéb okiraton feltüntetett teljesítés napján, ezek hiányában az ügylet teljesítésének napján keletkezik.
 - (3) A gyártó a visszaváltási díjat a tárgyhónapban forgalomba hozott, kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználatos termék után havonta, a tárgyhónapot követő hónap utolsó napjáig fizeti meg a koncessziós társaság részére.
 - (4) A kötelezően visszaváltási díjas termék csomagolású italtermék az (1) bekezdés szerinti mértékű visszaváltási díjjal megnövelt vételáron hozható forgalomba, illetve forgalmazható, kivéve, ha fogyasztónak történő értékesítés esetén az italtermékkel együtt annak csomagolása nem kerül átadásra a fogyasztó részére.
 - (5) A kötelezően visszaváltási díjas, újrahasználatos termék visszaváltási díjának változásáról a gyártó a változás időpontja megjelölésével, legalább 30 nappal a változás bevezetése előtt tájékoztatja a forgalmazót.
- 4. §**
- (1) Az önkéntesen visszaváltási díjas termék darabonként fizetendő visszaváltási díját a gyártó határozza meg.
 - (2) Az önkéntesen visszaváltási díjas termék visszaváltási díjának változásáról a gyártó a változás időpontja megjelölésével, legalább 30 nappal a változás bevezetése előtt tájékoztatja a forgalmazót.
- 5. §**
- A visszaváltási díj összegét a számlán vagy a nyugtán a termék árától elkülönítve kell feltüntetni.

4. A gyártó jogai és kötelezettségei

- 6. §**
- (1) A gyártó a forgalomba hozatal időpontját megelőzően legalább 45 nappal a koncessziós társaság által biztosított elektronikus felületen kezdeményezi a kötelezően visszaváltási díjas termék regisztrációját. Amennyiben a regisztráció során megadott bármely jellemző megváltozik, a gyártó újra kezdeményezi a termék regisztrációját. Ha a gyártó a kötelezően visszaváltási díjas terméket nem forgalmazza tovább, ezt a tény bejelenti az elektronikus felületen.
 - (2) A gyártó a regisztrálni kívánt termék mintáit megküldi a regisztrációhoz a koncessziós társaságnak, amely megvizsgálja, hogy a minták megfelelnek-e a regisztráció során megadott paramétereknek, valamint ellenőrzi a csomagoláson lévő jelölés automata visszaváltó berendezéssel történő olvashatóságát. A koncessziós társaság a regisztrációt megtagadja, ha a terméken lévő jelölés nem felel meg az 1. mellékletben foglalt követelményeknek.
 - (3) A regisztrációra vonatkozó részletes követelményeket a koncessziós társaság határozza meg és a honlapján közzéteszi. A regisztrációra vonatkozó követelmények változásáról a koncessziós társaság a változás bevezetésének időpontja megjelölésével, legalább 30 nappal a változás bevezetése előtt a honlapján tájékoztatást tesz közzé.
 - (4) Ha a gyártó az (1) bekezdés szerinti regisztrációs kötelezettségének nem tesz eleget, vagy ha a koncessziós társaság a regisztrációt megtagadja, a termék nem hozható forgalomba.
 - (5) Ha az (1) bekezdés szerinti regisztráció során a koncessziós társaság megállapítja, hogy a termék speciális jellemzői miatt automata visszaváltó berendezéssel nem visszaváltható, akkor arra e rendelet kötelezően visszaváltási díjas termékekre vonatkozó szabályai e §-ban foglalt kivételével nem alkalmazandók.
- 7. §**
- (1) A gyártó gondoskodik a kötelezően visszaváltási díjas terméken az 1. melléklet szerinti jelölés jól látható helyen, tartósan megmaradó és jól olvasható feltüntetéséről.
 - (2) Kötelezően visszaváltási díjas termék csak az (1) bekezdésben meghatározott jelöléssel ellátva kerülhet forgalomba.
 - (3) A kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználatos termék visszaváltási díjának változása esetén a változást követően forgalomba hozott termék 1. melléklet 1.1. pontja szerinti jelölése nem egyezhet meg a változás előtt forgalomba hozott termék jelölésével.
- 8. §**
- (1) A gyártó a kötelezően visszaváltási díjas, újrahasználatos terméket annak újrahasználata érdekében a forgalmazótól, valamint a fogyasztótól visszaveszi, és a visszaváltási díjat részére visszafizeti.
 - (2) Ha a gyártó felhagy a kötelezően visszaváltási díjas, újrahasználatos termék gyártásával, a forgalmazótól és a fogyasztótól a terméket a gyártás megszüntetésétől számított legalább négy hónapig visszaváltja.

- 9. §** A gyártó a kötelezően visszaváltási díjas, újrahasználató termék forgalomba hozatala után csatlakozási és szolgáltatási díjat, a kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználató termék esetén csatlakozási, szolgáltatási és visszaváltási díjat fizet a koncessziós társaság részére.
- 10. §**
- (1) A gyártó a forgalmazóval kötött megállapodás alapján a kötelezően visszaváltási díjas terméknek nem minősülő terméket vagy csomagolást – meghatározott helyre történő visszajuttatásának ösztönzése érdekében – önkéntesen visszaváltási díjas terméké minősítheti.
 - (2) A gyártó gondoskodik az önkéntesen visszaváltási díjas termék esetén a terméken a „visszaváltható” megjelölés jól látható helyen, tartósan megmaradó és jól olvasható feltüntetéséről.
 - (3) A gyártó az önkéntesen visszaváltási díjas terméket, amely után a fogyasztó visszaváltási díjat fizetett, a forgalmazótól, a fogyasztótól visszaveszi, és a visszaváltási díjat részére visszafizeti.
 - (4) A gyártó a forgalmazóval kötött megállapodásban meghatározza az önkéntesen visszaváltási díjas terméke visszaváltáskori állapotára vonatkozó követelményeket, amelyek nem zárhatják ki a rendeltetésszerű használatból eredő változások esetén a termék visszaváltását.
 - (5) Az önkéntesen visszaváltási díjas termék visszaváltása feltételeinek változásáról – ide nem értve a díj változását – a gyártó a változások bevezetésének időpontja megjelölésével, legalább három hónappal a változás bevezetése előtt tájékoztatja a forgalmazót.
 - (6) Ha a gyártó felhagy az önkéntesen visszaváltási díjas termék gyártásával, a forgalmazótól és a fogyasztótól a terméket a gyártás megszüntetésétől számított legalább négy hónapig visszaváltja.

5. A forgalmazó jogai és kötelezettségei

- 11. §**
- (1) A forgalmazó a kötelezően visszaváltási díjas termék visszaváltását az e rendeletben foglaltak szerint biztosítja.
 - (2) A kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználató termék fogyasztótól való visszaváltásának biztosítása érdekében a forgalmazó a 21. § (5) bekezdésében foglaltak szerinti szerződést köt a koncessziós társasággal.
 - (3) A forgalmazó a kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználató termék visszaváltását a (2) bekezdés szerinti szerződés alapján végzi.
 - (4) A forgalmazó a kötelezően visszaváltási díjas, újrahasználató termék visszaváltását a gyártóval kötött megállapodás alapján, az abban foglaltak szerint biztosítja.
- 12. §** A kötelezően visszaváltási díjas termék visszaváltásakor – ha az automata visszaváltó berendezéssel nem kerül sor a visszaváltási díj közvetlen visszatérítésére – a forgalmazó a terméket, illetve hulladékát visszaváltó részére visszafizeti a visszaváltási díj összegét, vagy a fogyasztó kérésére újabb termékvásárlás esetén azt a vételárba utalvány formájában beszámítja.
- 13. §**
- (1) A forgalmazó a kötelezően visszaváltási díjas termék fogyasztótól való visszaváltását teljes nyitvatartási időben biztosítja a visszaváltási helyen.
 - (2) A 400 m²-nél nagyobb eladótérrel rendelkező, élelmiszer értékesítő üzletben a forgalmazó automata visszaváltó berendezéssel történő visszaváltási lehetőséget biztosít a kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználató termék visszaváltására, az automata visszaváltó berendezés meghibásodásának esetére alkalmazott kézi átvétel mellett.
- 14. §**
- (1) A forgalmazó a kötelezően visszaváltási díjas termék visszaváltása érdekében az automata visszaváltó berendezéseket működteti, valamint a működtetésükhöz szükséges technikai feltételeket biztosítja. Az automata visszaváltó berendezések elhelyezése érdekében szükséges engedélyek megszerzése a forgalmazó kötelezettsége.
 - (2) A forgalmazó a kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználató termék visszaváltásával kapcsolatos, (1) bekezdésben szereplő feladatai ellátása során felmerült indokolt költségeinek biztosítására a koncessziós társaság kezelési díjat fizet a forgalmazó részére.
 - (3) A forgalmazó az automata visszaváltó berendezés karbantartási feladatainak elvégzéséhez szükséges feltételeket a koncessziós társaság számára előzetesen egyeztetett időpontban biztosítja.

- 15. §** (1) A forgalmazóra a 11. §-ban, a 12. §-ban, a 13. § (1) bekezdésében, a 14. §-ban, valamint a 17. §-ban meghatározott rendelkezések a 21. § szerinti visszaváltási helyet üzemeltetőre is alkalmazandók.
- (2) A forgalmazónak nem minősülő, automata visszaváltó berendezéssel rendelkező 21. § szerinti visszaváltásihely-üzemeltető esetén a 12. §-ban foglaltakat azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a visszaváltási díj visszatérítésére az automata visszaváltó berendezéssel közvetlenül kerül sor.
- 16. §** (1) A forgalmazó a gyártóval kötött megállapodás alapján az általa forgalmazottal azonos jellemzőkkel bíró, azonos rendeltetésű, egy terméktípusba tartozó önkéntesen visszaváltási díjas terméket visszaváltási díj ellenében visszaveszi.
- (2) A forgalmazó az önkéntesen visszaváltási díjas termék fogyasztótól való visszaváltását a termék forgalmazásának feltételeivel azonos módon, folyamatosan és teljes nyitvatartási időben biztosítja a termék forgalmazásának helyén, illetve az erre kijelölt helyen. A legalább 200 m² alapterületű üzlettel rendelkező forgalmazó a forgalmazás helyén biztosítja az önkéntesen visszaváltási díjas termék visszaváltását.
- (3) Ha az önkéntesen visszaváltási díjas termék visszaváltására kijelölt hely nem azonos a forgalmazás helyével, a visszaváltásra kijelölt hely nyitvatartási idejére
- a) egy forgalmazó által kijelölt hely esetén az önkéntesen visszaváltási díjas terméket forgalmazó üzlet nyitvatartási ideje szerinti,
- b) több forgalmazó által kijelölt hely esetén az önkéntesen visszaváltási díjas terméket forgalmazó üzletek nyitvatartási idején belül, munkanapokon legalább 6 óra
- időtartamot kell biztosítani oly módon, hogy helyének felkeresése se okozzon jelentős nehézséget a fogyasztók számára.
- (4) Az önkéntesen visszaváltási díjas termék visszaváltásakor a forgalmazó a termék visszaváltójának visszafizeti a visszaváltási díj összegét, vagy a fogyasztó kérésére újabb termékvásárlás esetén azt a vételárba beszámítja.
- 17. §** (1) A fogyasztó tájékoztatása érdekében a forgalmazó a visszaváltási díjas termék forgalmazásának helyén, valamint – a b) pont kivételével – a visszaváltásra kijelölt helyen közzéteszi
- a) a visszaváltási díj visszafizetéséhez szükséges, a termék állapotára vonatkozó,
- aa) kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználható termék esetén a koncessziós társaság,
- ab) kötelezően visszaváltási díjas, újrahasználható termék, valamint önkéntesen visszaváltási díjas termék esetén a termék gyártója
- által meghatározott, a forgalmazó részére megküldött követelményeket, és
- b) ha a visszaváltás nem a forgalmazás helyén történik, a visszaváltásra kijelölt hely (helyek) nevét, címét és nyitvatartási idejét.
- (2) A visszaváltás feltételeinek változásáról kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználható termék esetén a koncessziós társaság, kötelezően visszaváltási díjas, újrahasználható termék, valamint önkéntesen visszaváltási díjas termék esetén a gyártó által adott tájékoztatást a forgalmazó az (1) bekezdésben meghatározott helyen haladéktalanul közzéteszi.

6. A fogyasztó jogai és kötelezettségei

- 18. §** (1) A fogyasztó visszaváltási díjas termék vásárlása esetén a forgalmazó részére megfizetett visszaváltási díj visszatérítésére abban az esetben jogosult, ha a terméket a visszaváltás helyén átadja.
- (2) A kötelezően visszaváltási díjas termék esetén a visszaváltás feltétele, hogy a termék az e rendelet szerinti azonosítására szolgáló, sérülésmentes és leolvasásra alkalmas jelöléssel kerüljön átadásra.
- (3) Az önkéntesen visszaváltási díjas termék esetén a visszaváltás feltétele, hogy a termék a gyártó által kiadott tájékoztatás szerint visszaváltásra alkalmas legyen és az azonosítására szolgáló, felismerhető jelöléssel kerüljön átadásra.

7. A koncessziós társaság jogai és kötelezettségei

- 19. §** (1) A koncessziós társaság biztosítja és működteti a gyártó 6. § (1) bekezdése szerinti regisztrálásához szükséges informatikai felületet.

- (2) A koncessziós társaság a regisztráció gyártó általi kezdeményezésétől számított 45 napon belül elvégzi a kötelezően visszaváltási díjas termék regisztrációját és kapcsolódó adatainak [gyártó, italtermék megnevezése, globális kereskedelmi áruazonosító száma (a továbbiakban: GTIN szám), csomagolás anyaga, színe, úrtartalma, tömege, fizikai méretei, jelölés felhelyezésének módja, újrahasználatos termék esetén a visszaváltási díj mértéke] informatikai adatbázisban való rögzítését.

20. § A koncessziós társaság a kötelezően visszaváltási díjas termékkel kapcsolatban:

- a) a hulladék átvételét biztosító automata visszaváltó berendezéseket beszerzi, telepíti, karbantartja és szükség szerint megújítja, fejleszti,
- b) a hulladék átvételét, elszállítását, előkezelését, hasznosítás céljából történő átadását biztosítja,
- c) a feladatkörébe tartozóan gondoskodik a hulladékgazdálkodási létesítmények fenntartásáról és üzemeltetéséről, és
- d) biztosítja az újrahasználatos csomagolást átvevő automata visszaváltó berendezések megfelelő működtetését.

21. § (1) A koncessziós társaság a kötelezően visszaváltási díjas termék visszaváltása érdekében országos lefedettséggel visszaváltásihely-hálózatot alakít ki.

- (2) A koncessziós társaság automata visszaváltó berendezéssel, illetve kézi átvétellel történő visszaváltási lehetőséget biztosít.
- (3) A kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználatos termék visszaváltása érdekében a koncessziós társaság legalább
- a) minden 400 m²-nél nagyobb eladótérrel rendelkező, élelmiszert értékesítő üzletben a forgalmazó részére automata visszaváltó berendezést biztosít, és
 - b) minden 1000 főnél nagyobb népességű településen visszaváltási hely kialakítását teszi lehetővé a forgalmazó részére vagy annak hiányában egyéb visszaváltási helyet biztosít, amennyiben az a) pont alapján nem kerül sor visszaváltási hely kialakítására.
- (4) A (3) bekezdésben meghatározottakon túlmenően, kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználatos termék visszaváltása érdekében visszaváltási hely önkéntes kialakítására a koncessziós társaság az egyenlő bánásmód követelményeire, valamint a visszaváltási hely kialakításához szükséges feltételekre figyelemmel pályázatot ír ki. A pályázati felhívásban a koncessziós társaság a kötelező visszaváltási díjas rendszerbe bevonható visszaváltási helyet üzemeltetők számát meghatározhatja, amelynél figyelembe veszi a rendelkezésére álló automata visszaváltó berendezések számát, illetve a visszaváltási helyek országosan kiegyensúlyozott mértékű elhelyezkedését és indokoltságát.
- (5) A koncessziós társaság a visszaváltási helyet üzemeltetővel legalább a 2. melléklet szerinti adattartalommal köt szerződést. A koncessziós társaság jogosult a visszaváltással kapcsolatos, jogszabályon alapuló követelményeket a szerződésben meghatározni.

22. § (1) A kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználatos termék visszaváltáskori állapotára vonatkozó követelményeket a koncessziós társaság honlapján közzéteszi.

- (2) A kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználatos termék visszaváltása feltételeinek változásáról – ide nem értve a díj változását – a koncessziós társaság a változások bevezetésének időpontja megjelölésével, legalább három hónappal a változás bevezetése előtt honlapján tájékoztatást tesz közzé.

23. § A koncessziós társaság a visszaváltási helyen gyűjtött, kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználatos termék hulladékának elszállítását oly módon és rendszerességgel látja el, hogy az a visszaváltásihely-üzemeltető kötelezettségeinek teljesítését és működését ne akadályozza. A koncessziós társaság az elszállítást hatékonyan és biztonságosan megszervezi a fogyasztótól átvett mennyiséghez igazodva. A koncessziós társaság a gyűjtési gyakoriságot a közegészségügyi követelmények és a hulladék tárolásához szükséges műszaki szempontok figyelembevételével úgy határozza meg, hogy a visszaváltott termék hulladékának rendszeres elszállítása, a kötelező visszaváltási díjas rendszer zökkenőmentes, gördülékeny és folyamatos működése biztosított legyen.

- 24. §** (1) A koncessziós társaság a fogyasztó által visszagyűjtés céljára átadott kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználatos termék visszaváltási díját a fogyasztó részére megfizeti.
- (2) A koncessziós társaság az (1) bekezdés szerinti kötelezettségének az automata visszaváltó berendezéseken keresztül a visszaváltási díj fogyasztó részére történő közvetlen visszafizetésével, vagy a fogyasztónak a visszaváltásihely-üzemeltető által kifizetett visszaváltási díj visszaváltásihely-üzemeltető részére történő megfizetésével tesz eleget.
- (3) A koncessziós társaság olyan visszaváltási díj visszatérítési rendszert épít ki és üzemeltet, amelyben a forgalmazónál elhelyezett automata visszaváltó berendezések által kiadott, az adott visszaváltási helyen levásárolható vagy készpénzre beváltható utalvány mellett minimum egy további módon biztosítja a visszaváltási díj megtérítését a fogyasztó részére.
- (4) A koncessziós társaság nyilvántartja és havonta, a tárgyhónapot követő hónap utolsó napjáig kifizeti a visszaváltási helyet üzemeltető részére a kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználatos termék kézi visszaváltása során a fogyasztó részére kifizetett visszaváltási díjat, és az automata visszaváltó berendezés által a tárgyhónapban kibocsátott utalvány szerinti ellenértéket, valamint a visszaváltás biztosításának indokolt költségeit ellentételező kezelési díjat.
- 25. §** (1) A koncessziós társaság olyan informatikai rendszert üzemeltet, amely képes a visszaváltási díj gyártói befizetését és a fogyasztó, vagy kézi átvétel esetén a visszaváltási helyet üzemeltető részére történő megtérítését megbízható és követhető módon kezelni.
- (2) A koncessziós társaság olyan informatikai rendszert üzemeltet, amely képes az automata visszaváltó berendezések és a kézi átvétel forgalmát és a visszaváltott, tárolt, kötelezően visszaváltási díjas termékek mennyiségét legalább csomagolóeszköz-típusok és -fajták szerint pontosan nyomon követni.
- (3) A koncessziós társaság az (1) bekezdés szerinti rendszerre támaszkodva biztosítja
- a) jelentéstételi rendszer rendelkezésre állását a kötelezően visszaváltási díjas termékek, és az azokból származó hulladékok mennyiségi, valamint gyűjtésre és kezelésre vonatkozó adatainak tekintetében, és
- b) az informatikai rendszerben rendelkezésre álló adatok alapján a visszaváltási módokra, szakásokra vonatkozó adatok elérhetőségét elemzési, korrekciós és további szakpolitikai intézkedések megalapozása céljából.
- 26. §** (1) A koncessziós társaság olyan pénzügyi-számviteli nyilvántartási rendszert működtet, amely lehetővé teszi a kötelező visszaváltási díjas rendszer költséghatékony és átlátható működtetését, a gyártói befizetések és a kötelező visszaváltási díjas rendszer működtetése során felmerülő költségek valós, átlátható, visszakövethető és ellenőrzött adatok alapján való igazolhatóságát, a gyártókkal és a forgalmazókkal történő pénzügyi tranzakciók elszámolását.
- (2) A koncessziós társaság végzi a kötelező visszaváltási díjas rendszer működtetéséhez szükséges informatikai rendszerek telepítését és működtetését.
- (3) A koncessziós társaság a gyártó által megfizetett szolgáltatási díjat és a fogyasztó által vissza nem váltott, kötelezően visszaváltási díjas termék visszafizetésre nem kerülő visszaváltási díját a kötelezően visszaváltási díjas termékekkel kapcsolatos, a koncessziós társaság által végzett tevékenységekre és a kötelező visszaváltási díjas rendszer működtetésére fordítja.
- 27. §** A koncessziós társaság belső, független auditor által auditált önellenőrzési rendszert működtet a pénzügyi gazdálkodás, valamint a tevékenysége során gyűjtött adatok ellenőrizhetősége érdekében.
- 28. §** (1) A koncessziós társaság
- a) gondoskodik a fogyasztók és a hulladékbirtokosok tájékoztatásáról a hulladékképződés megelőzésére irányuló intézkedésekkel, a visszaváltási lehetőségekkel és megoldásokkal, a hulladékelhagyás megelőzésével kapcsolatban,
- b) szemléletformáló és edukációs tevékenységet folytat a fogyasztók és a hulladékbirtokosok felelősségvállalásának erősítése érdekében a kötelezően visszaváltási díjas termékek minél nagyobb arányú visszaváltása érdekében,
- c) tájékoztatja a fogyasztókat a visszaváltási helyekről, és
- d) a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszi a gyártók által a forgalomba hozott termékek mennyisége alapján fizetett csatlakozási díjakat és szolgáltatási díjakat, valamint a kötelezően visszaváltási díjas termékek hulladékaival kapcsolatosan a hulladékgazdálkodásban részt vevők kiválasztási eljárását.

- (2) Az (1) bekezdés d) pontja alapján a koncessziós társaság nem tehet a nyilvánosság számára hozzáférhetővé üzleti titoknak minősülő, valamint a gyártói és termékszintű értékesítési volumenekre vonatkozó adatokat. A nyilvánosságra hozott adatok nem lehetnek alkalmasak arra, hogy azok alapján a gyártók üzleti titkaira vonatkozó következtetés legyen levonható.

8. A csatlakozási díj és a szolgáltatási díj

29. § A gyártó csatlakozási és szolgáltatási díjfizetési kötelezettsége a kötelezően visszaváltási díjas termék gyártó általi forgalomba hozatalával keletkezik. A gyártó csatlakozási díjfizetési kötelezettsége a kötelező visszaváltási díjas rendszer országos bevezetését követő 5. év végéig áll fenn.

30. § (1) A csatlakozási díj és szolgáltatási díj egy egységre vetített mértékét a 3. mellékletben meghatározott díjkód szerinti bontásban a kötelezően visszaváltási díjas termékekre nézve a hulladékgazdálkodásért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) rendeletben határozza meg a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (a továbbiakban: Hivatal) javaslata alapján. Amennyiben a tárgyévre vonatkozó rendelet kihirdetésére nem kerül sor a tárgyévet megelőző év november 30. napjáig, akkor a tárgyévet megelőző évre meghatározott csatlakozási díj és szolgáltatási díj – a Magyar Nemzeti Bank által publikált, a fogyasztói árindexre készített, a díjmegállapítás évére vonatkozó előrejelzésének megfelelően – indexált mértéke alkalmazandó.

(2) Az egységnyi csatlakozási és szolgáltatási díjakra a Hivatal a Ht. rendelkezéseinek figyelembevételével, a 3. mellékletben meghatározott díjkód szerinti bontásban, a tárgyévet megelőző év szeptember 15. napjáig tesz javaslatot.

(3) A csatlakozási díjat úgy kell megállapítani, hogy az a Ht. rendelkezéseivel összhangban fedezze a koncessziós társaságnak a kötelező visszaváltási díjas rendszer bevezetéséhez szükséges beruházásokkal összefüggésben felmerült indokolt költségeit.

(4) A szolgáltatási díjat úgy kell megállapítani, hogy az a Ht. rendelkezéseivel összhangban fedezze a koncessziós társaságnak a kötelezően visszaváltási díjas termékek hulladékaival és a kötelező visszaváltási díjas rendszer működtetésével – különösen a fenntartásával, fejlesztésével és szükség esetén a bővítésével – kapcsolatosan felmerült indokolt költségeit.

31. § (1) A gyártó által fizetendő csatlakozási díj mértéke a gyártó által forgalomba hozott, a tárgynegyedévre vonatkozó adatszolgáltatásában szereplő kötelezően visszaváltási díjas termékmennyiség és a 30. § (1) bekezdése szerint az adott terméktípusra megállapított egységnyi díjtétel szorzata.

(2) A gyártó által fizetendő szolgáltatási díj mértéke a gyártó által forgalomba hozott, a tárgynegyedévre vonatkozó adatszolgáltatásában szereplő kötelezően visszaváltási díjas termékmennyiség és a 30. § (1) bekezdése szerint az adott terméktípusra megállapított egységnyi díjtétel szorzata.

(3) A gyártó az (1) bekezdés szerint meghatározott csatlakozási díjat és a (2) bekezdés szerint meghatározott szolgáltatási díjat negyedévente, a koncessziós társaság által kiállított számla alapján, a számla kézhezvételétől számított 15 napon belül fizeti meg a koncessziós társaság részére.

(4) A gyártótól a csatlakozási és szolgáltatási díjat a koncessziós társaság szedi be, és kezeli az e díjakkal kapcsolatban felmerülő kintlévőségeket.

9. Nyilvántartásba vétel

32. § (1) Az önkéntesen visszaváltási díjas termék gyártója a forgalomba hozatal megkezdése előtt kéri nyilvántartásba vételét az országos hulladékgazdálkodási hatóságnak benyújtott kérelmében.

(2) Az (1) bekezdés szerinti kérelem a következő adatokat tartalmazza:

- a) a gyártó nevét, székhelyét, adószámát,
- b) a visszaváltási díjas termék megnevezését,
- c) amennyiben a visszaváltási díjas termék azonosító számmal vagy GTIN számmal rendelkezik, a termék azonosító számát, illetve GTIN számát,
- d) a csomagolás kivételével a visszaváltási díjas termék Kombinált Nomenklatúra szerinti, tárgyév első napján hatályos vámtarifaszámát és
- e) a visszaváltási díj összegét.

- (3) Az országos hulladékgazdálkodási hatóság a gyártó által a (2) bekezdés szerint közölt adatokat a kérelem beérkezésétől számított 15 napon belül nyilvántartásba veszi, ha a kérelem megfelel a (2) bekezdésben foglaltaknak.

- 33. §** (1) A 32. § (2) bekezdése szerinti adatokról az országos hulladékgazdálkodási hatóság nyilvántartást vezet.
- (2) A gyártó a nyilvántartásban szereplő adataiban bekövetkezett változásokat – a változás bekövetkezését követő 15 napon belül – az országos hulladékgazdálkodási hatóságnak az adatváltozás tényét igazoló elektronikus dokumentum egyidejű csatolásával bejelenti, és kéri a változás átvezetését. A bejelentés alapján a változást az országos hulladékgazdálkodási hatóság a nyilvántartásban a bejelentés beérkezésétől számított 8 napon belül átvezeti.
- (3) A gyártó az önkéntesen visszaváltási díjas termék gyártásának megszüntetését az országos hulladékgazdálkodási hatóságnak a megszüntetéstől számított 15 napon belül bejelenti, és kéri az adatok nyilvántartásból való törlését. A bejelentést követően az országos hulladékgazdálkodási hatóság az adatokat a nyilvántartásból törli.
- (4) Az országos hulladékgazdálkodási hatóság a honlapján nyilvánosan, bárki számára hozzáférhető módon, naprakészen közzéteszi az (1) bekezdés szerinti nyilvántartást.

10. A kötelező visszaváltási díjas rendszer konzultációs testületei

- 34. §** A Ht. 30/B. § (6) bekezdése szerinti rendszeres párbeszéd biztosítása érdekében működő országos konzultatív testület a Kötelező Visszaváltási Díjas Rendszer Fóruma (a továbbiakban: Visszaváltási Fórum) és a Kötelező Visszaváltási Díjas Rendszer Díjtanácsa (a továbbiakban: Visszaváltási Díjtanács).

- 35. §** (1) A Visszaváltási Fórum tagjai
- az országos hulladékgazdálkodási hatóság által nyilvántartásba vett, kötelezően visszaváltási díjas terméket gyártóknak, illetve a gyártókat képviselő szakmai érdekképviselői szervezeteknek az általuk meghatározott módon választott képviselője,
 - a kötelezően visszaváltási díjas terméket forgalmazóknak, illetve a forgalmazókat képviselő szakmai érdekképviselői szervezeteknek az általuk meghatározott módon választott képviselője,
 - a hulladékhasznosítóknak, illetve a hulladékhasznosítókat képviselő szakmai érdekképviselői szervezeteknek az általuk meghatározott módon választott képviselője,
 - a koncessziós társaság képviselője,
 - a Hivatal képviselője,
 - az országos hulladékgazdálkodási hatóság képviselője és
 - a miniszter által kijelölt személy.
- (2) A Visszaváltási Fórum hétfős testület, amelynek elnöke az (1) bekezdés g) pontja alapján a miniszter által kijelölt személy.
- (3) A Visszaváltási Fórum ülésein részt vehetnek a Visszaváltási Fórum elnöke által meghívottak is, akik tanácskozási joggal rendelkeznek.
- (4) A Visszaváltási Fórum feladata a kötelező visszaváltási díjas rendszer működésével kapcsolatos kérdések megvitatása.

- 36. §** (1) A Visszaváltási Díjtanács tagjai
- az országos hulladékgazdálkodási hatóság által nyilvántartásba vett, visszaváltási díjas terméket gyártóknak, illetve gyártókat képviselő szakmai érdekképviselői szervezeteknek az általuk meghatározott módon választott képviselője,
 - a hulladékhasznosítóknak, illetve a hulladékhasznosítókat képviselő szakmai érdekképviselői szervezeteknek az általuk meghatározott módon választott képviselője,
 - a koncessziós társaság képviselője,
 - a Hivatal elnöke vagy az általa kijelölt személy és
 - a miniszter által kijelölt személy.
- (2) A Visszaváltási Díjtanács ötfős testület, amelynek elnöke a Hivatal elnöke vagy az általa kijelölt személy.
- (3) A Visszaváltási Díjtanács feladata a Hivatal csatlakozási és szolgáltatási díjjal kapcsolatos díjelőkészítő tevékenységének szakmai támogatása.

- 37. §**
- (1) A Visszaváltási Fórum és a Visszaváltási Díjtanács a miniszter konzultációs szervei, amelyek önálló döntési jogkörrel nem rendelkeznek.
 - (2) A Visszaváltási Fórum és a Visszaváltási Díjtanács a jelen lévő tagok egyszerű többségével nem kötelező erejű ajánlásokat fogalmazhat meg a Hivatal és a miniszter számára. Szavazategyenlőség esetén az elnök szavazata dönt.
 - (3) A Visszaváltási Fórum és a Visszaváltási Díjtanács évente legalább egy alkalommal tart ülést. A Visszaváltási Díjtanács ülését olyan időpontban kell megszervezni, hogy a Visszaváltási Díjtanács (2) bekezdés szerinti ajánlásait a Hivatal a csatlakozási és szolgáltatási díj előkészítési tevékenysége során figyelembe vehesse.
 - (4) A Visszaváltási Fórum és a Visszaváltási Díjtanács ülését a miniszter hívja össze. A szervezési feladatokat a miniszter hivatali szervezete útján látja el.
 - (5) A Visszaváltási Fórum és a Visszaváltási Díjtanács ülését a tagok egyharmadának kezdeményezésére a miniszter 15 napon belül összehívja.
 - (6) A Visszaváltási Fórum és a Visszaváltási Díjtanács ügyrendjét maga állapítja meg, amelyet a miniszter hagy jóvá.

11. Eljárási hatóságok

- 38. §**
- (1) E rendeletnek a visszaváltási díjas termékek jelölésére, fogyasztótól történő visszaváltására és a fogyasztó tájékoztatására vonatkozó rendelkezéseinek megsértése esetén a fogyasztóvédelmi hatóság jár el, ha a jogsértés a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Fgytv.) 2. § 10. pontja értelmében vett fogyasztót érint.
 - (2) Az (1) bekezdésben meghatározott rendelkezések az Fgytv. alkalmazásában fogyasztóvédelmi rendelkezések.
 - (3) A gyártó 9. alcím szerinti kötelezettségeinek teljesítését az országos hulladékgazdálkodási hatóság; a gyártó, a koncessziós társaság és a koncesszori alvállalkozók e rendelet szerinti, az (1) és (2) bekezdés hatálya alá nem tartozó, egyéb tevékenységét a tevékenység tekintetében hatáskörrel és illetékességgel rendelkező hulladékgazdálkodási hatóság ellenőrzi.

12. Jogkövetkezmények

- 39. §**
- (1) Az e rendeletben foglalt, a 38. § (1) és (2) bekezdésének hatálya alá nem tartozó előírások megsértésének szankcionálása tekintetében e jogszabály a hulladékképződés megelőzésével kapcsolatos jogszabálynak minősül.
 - (2) Ha a gyártó a 7. § szerinti kötelezettségét nem teljesíti, az országos hulladékgazdálkodási hatóság elrendeli a termék visszahívását.

13. Záró rendelkezések

- 40. §**
- (1) Ez a rendelet – a (2) bekezdésben foglalt kivétellel – 2023. november 1-jén lép hatályba.
 - (2) A 3. alcím, a 6. § (4) bekezdése, a 7–9. §, a 10. § (2)–(6) bekezdése, az 5. alcím, a 6. alcím, a 20–28. §, a 8. alcím, a 11. alcím, a 39. § (2) bekezdése, a 43–46. § és a 2–5. melléklet 2024. január 1-jén lép hatályba.
- 41. §**
- (1) A gyártó a kötelezően visszaváltási díjas termék 2024. január 1. napját követő forgalomba hozatala érdekében a termék 6. § (1) bekezdése szerinti regisztrációját 2023. november 15. napjáig kezdeményezi.
 - (2) Az a termék, amely e rendelet alapján kötelezően visszaváltási díjas terméknek minősülne, 2024. június 30. napjáig az e rendelet hatálybalépése előtt hatályos rendelkezések alapján forgalomba hozható. A 2024. június 30. napjáig forgalomba hozott termék, amely e rendelet alapján kötelezően visszaváltási díjas terméknek minősülne, az e rendelet hatálybalépése előtt hatályos rendelkezések alapján forgalmazható.
 - (3) A 2024. január 1. napját megelőzően forgalomba hozott betétdíjas termék az e rendelet hatálybalépése előtt hatályos rendelkezések alapján forgalmazható.
 - (4) A kötelező visszaváltási díjas rendszer országos bevezetése előtt a koncessziós társaság a kötelező visszaváltási díj alkalmazására kötelezően visszaváltási díjas, nem újrahasználható termékekre nézve zárt rendszerű tesztüzemet hajt végre, és a tapasztalatok alapján készíti elő a rendszer éles indítását.

- 42. §** (1) Ez a rendelet
- a csomagolásról és a csomagolási hulladékról szóló 94/62/EK irányelv módosításáról szóló, 2018. május 30-i (EU) 2018/852 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek,
 - az egyes műanyagtermékek környezetre gyakorolt hatásának csökkentéséről szóló, 2019. június 5-i (EU) 2019/904 európai parlamenti és tanácsi irányelvnek és
 - a belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek
- való megfelelést szolgálja.
- (2) E rendeletnek
- a belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 15. cikk (7) bekezdése szerinti bejelentése,
 - a csomagolásról és a csomagolási hulladékról szóló, 1994. december 20-i 94/62/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 16. cikk (1) és (2) bekezdése szerinti előzetes bejelentése és
 - a műszaki szabályokkal és az információs társadalom szolgáltatásaira vonatkozó szabályokkal kapcsolatos információszolgáltatási eljárás megállapításáról szóló, 2015. szeptember 9-i (EU) 2015/1535 európai parlamenti és tanácsi irányelv 5. cikk (1) bekezdése szerinti előzetes bejelentése
- megtörtént.
- 43. §** (1) A kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer működésének részletes szabályairól szóló 80/2023. (III. 14.) Korm. rendelet 2. § (2) bekezdése a következő 8. ponttal egészül ki:
[Az e rendeletben alkalmazott fogalmakat]
„8. a visszaváltási díj megállapításának és alkalmazásának, valamint a visszaváltási díjas termék forgalmazásának részletes szabályairól szóló kormányrendeletben”
[[a 2–7. pont a továbbiakban együtt: termékárami kormányrendeletek] meghatározottak szerint kell értelmezni.]
- (2) A kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer működésének részletes szabályairól szóló 80/2023. (III. 14.) Korm. rendelet 15. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
„15. § (1) A körforgásos termékekre kiterjedően a kiterjesztett gyártói felelősségi kötelezettséget a gyártó nevében teljesítő szervezet feladatainak a koncessziós társaság általi teljesítéséért a termék gyártója a Ht. 53/E. § (2) bekezdése szerinti hulladékgazdálkodási intézményi résztevékenység ellátásával összefüggő díj részét képező pénzügyi hozzájárulást (a továbbiakban: kiterjesztett gyártói felelősségi díj) fizet.
(2) Nem kell kiterjesztett gyártói felelősségi díjat fizetnie a gyártónak azon kötelezően visszaváltási díjas termékek után, amelyekre nézve a visszaváltási díj megállapításának és alkalmazásának, valamint a visszaváltási díjas termék forgalomba hozatalának részletes szabályairól szóló rendelet szerinti díjfizetési kötelezettség áll fenn.”
- 44. §** (1) A kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer működésének részletes szabályairól szóló 80/2023. (III. 14.) Korm. rendelet 1. melléklete a 4. melléklet szerint módosul.
- (2) A kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer működésének részletes szabályairól szóló 80/2023. (III. 14.) Korm. rendelet 4. melléklete az 5. melléklet szerint módosul.
- 45. §** A kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer működésének részletes szabályairól szóló 80/2023. (III. 14.) Korm. rendelet 34. § (3) bekezdés b) pontjában a „díj megfizetéséig” szövegrész helyébe a „díj, kötelezően visszaváltási díjas termék esetén a visszaváltási díj megállapításának és alkalmazásának, valamint a visszaváltási díjas termék forgalmazásának részletes szabályairól szóló kormányrendelet szerinti csatlakozási és szolgáltatási díj megfizetéséig” szöveg lép.
- 46. §** Hatályát veszti a kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer működésének részletes szabályairól szóló 80/2023. (III. 14.) Korm. rendelet 7. §-ában a „Betétdíjas termék gyártója a kiterjesztett gyártói felelősségi kötelezettségeit egyénileg teljesítheti.” szövegrész.
- 47. §** Hatályát veszti a betétdíj alkalmazásának szabályairól szóló 209/2005. (X. 5.) Korm. rendelet.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

1. melléklet a 450/2023. (X. 4.) Korm. rendelethez

A kötelezően visszaváltási díjas termék jelölése

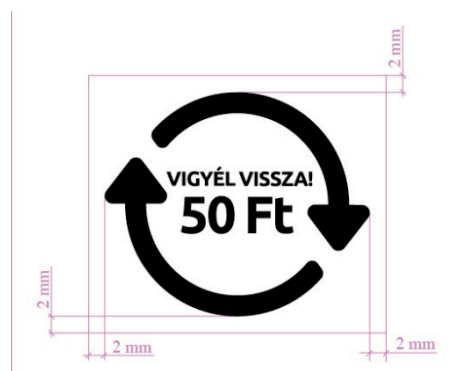
A kötelezően visszaváltási díjas termék esetén az alábbi jelölést kell a terméken vagy annak címkéjén elhelyezni:

1. Nem újrahasználatos kötelezően visszaváltási díjas termék esetén alkalmazandó jelölés:
 - 1.1. Termék GTIN száma és vonalkódja, amely nem lehet egyező a 2024. január 1. napját megelőzően forgalomba hozott termékével.
 - 1.2. Az alábbi ábra (legkisebb megengedett méreteivel feltüntetve):

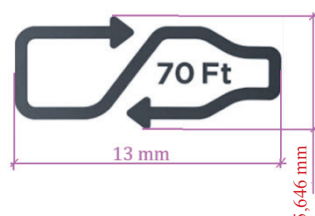

Az ábra pozitív vagy negatív formában (a fekete háttér a szemléltetést szolgálja, nem része az ábrának) kerül alkalmazásra, a lehető legnagyobb kontrasztban a háttérszínnel.

Minimális védelmi tér:

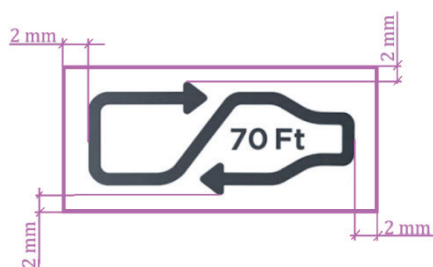

2. Újrahasználatos kötelezően visszaváltási díjas termék esetén alkalmazandó jelölés:
 - 2.1. Termék GTIN száma és vonalkódja.
 - 2.2. Az alábbi ábra (legkisebb megengedett méreteivel feltüntetve):

Az ábra pozitív vagy negatív formában (a fekete háttér a szemléltetést szolgálja, nem része az ábrának) kerül alkalmazásra, a lehető legnagyobb kontrasztban a háttérszínnel. Az ábrán feltüntetett összeg csak mintaként szolgál, a gyártó által meghatározott, adott termékre vonatkozó visszaváltási díj összege alkalmazandó.

Minimális védelmi tér:

Az 1.2. és a 2.2. alpontban lévő ábra eps formátumban letölthető a koncessziós társaság hivatalos weboldaláról.

2. melléklet a 450/2023. (X. 4.) Korm. rendelethez

A koncessziós társaság visszaváltásihely-üzemeltetővel kötött szerződésének részletes tartalmi elemei

1. a visszaváltásihely-üzemeltető neve, székhelye, adószáma, cégjegyzékszám, egyéni vállalkozó esetén nyilvántartási száma,
2. az automata visszaváltó berendezések telepítésével, működtetésével, karbantartásával kapcsolatos feladatok,
3. az átvett visszaváltási díjas termék, illetve annak hulladéka elszállításának rendje,
4. az informatikai rendszer telepítésével, üzemeltetésével, igénybevitelével kapcsolatos feladatok,
5. a koncessziós társaság és a visszaváltásihely-üzemeltető közötti pénzügyi elszámolás rendje,
6. a szerződésszegéssel és a szerződés megszűnésével, megszüntetésével összefüggő jogok és kötelezettségek.

3. melléklet a 450/2023. (X. 4.) Korm. rendelethez

A kötelezően visszaváltási díjas termékek díjkódjai

	A	B
1	Anyagáram	Díjkód
2	nem újrahasználatos műanyag	M51
3	nem újrahasználatos fém	V51
4	nem újrahasználatos üveg	U51
5	újrahasználatos	X71

4. melléklet a 450/2023. (X. 4.) Korm. rendelethez

A kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer működésének részletes szabályairól szóló 80/2023. (III. 14.) Korm. rendelet 1. melléklet 2. pont 2.4.1. alpontja helyébe a következő rendelkezés lép:

„2.4.1. Csomagolás és hulladéka a 2.4.2. alpont alá tartozó termékből létrehozott csomagolás kivételével

	A	B
1	Kód	Megnevezés
2		nem újrahasználató
3		fogyasztói csomagolás
4	10	nem visszaváltási díjas termék (a növényvédő szerrel közvetlenül érintkező csomagolás kivételével)
5	11	nem visszaváltási díjas, növényvédő szerrel közvetlenül érintkező csomagolás
6	12	kötelezően visszaváltási díjas termék
7	13	önkéntesen visszaváltási díjas termék
8		gyűjtő- vagy szállítási csomagolás
9	20	nem visszaváltási díjas termék
10	22	önkéntesen visszaváltási díjas termék
11		újrahasználató
12		fogyasztói csomagolás
13	40	nem visszaváltási díjas termék (növényvédő szerrel közvetlenül érintkező csomagolás kivételével)
14	41	nem visszaváltási díjas, növényvédő szerrel közvetlenül érintkező csomagolás
15	42	kötelezően visszaváltási díjas termék
16	43	önkéntesen visszaváltási díjas termék (növényvédő szerrel közvetlenül érintkező csomagolás kivételével)
17	44	önkéntesen visszaváltási díjas, növényvédő szerrel közvetlenül érintkező csomagolás
18		gyűjtő- vagy szállítási csomagolás
19	50	nem visszaváltási díjas termék
20	52	önkéntesen visszaváltási díjas termék
21		vegyes csomagolási hulladék
22	90	vegyes csomagolási hulladék

5. melléklet a 450/2023. (X. 4.) Korm. rendelethez

1. A kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer működésének részletes szabályairól szóló 80/2023. (III. 14.) Korm. rendelet 4. melléklet 1. pontja a következő 1.4. alponttal egészül ki:

(A gyártó esetében)

„1.4. Visszaváltási díjas termékek esetében az 1.1. alpontban foglaltakon túlmenően

1.4.1. az általa Magyarországon forgalomba hozott, visszaváltási díjas termékek anyagfajtája, úrmértéke, színe, darabszáma és forgalombahozatali időpontja,

1.4.2. a visszaváltási díjas rendszerben visszavett termékek és hulladékainak anyagfajtája, úrmértéke és darabszáma, az újrahasználató csomagolások újrahasználata, hulladékká válása és darabszáma.”

2. A kiterjesztett gyártói felelősségi rendszer működésének részletes szabályairól szóló 80/2023. (III. 14.) Korm. rendelet 4. melléklet 2. pontja a következő 2.2. alponttal egészül ki:
(A koncessziós társaság és a koncesszori alvállalkozó esetében)
„2.2. visszaváltási díjas termékek esetében az 1.1. alpontban foglaltakon túlmenően a visszaváltási díjas rendszerben visszavett termékek és hulladékainak anyagfajtája, úrmértéke és darabszáma, az újrahasználatos csomagolások hulladékká válása és darabszáma.”

A Kormány 451/2023. (X. 4.) Korm. rendelete egyes juttatások adózásának veszélyhelyzetben alkalmazandó szabályairól

A Kormány az Alaptörvény 53. cikk (1) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, figyelemmel a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény 80. és 81. §-ára, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

- 1. §** Az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása és kezelése érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 424/2022. (X. 28.) Korm. rendelet szerinti veszélyhelyzet ideje alatt a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény és a szociális hozzájárulási adóról szóló 2018. évi LII. törvény egyes meghatározott juttatásokra vonatkozó szabályaitól eltérően mentes az adó alól a közvetlenül a szőlészettről és borászatról szóló 2020. évi CLXIII. törvény (a továbbiakban: Btv.) 9. § (1) bekezdése szerinti forgalomba hozatalt kezdeményező borászati üzemengedélyestől palackozott kiserelésben vásárolt, oltalom alatt álló eredetmegjelöléssel vagy oltalom alatt álló földrajzi jelzéssel ellátott, a Btv. 1. § 3. pontja szerinti borászati termék reprezentációs és nem reprezentációs célú vendéglátás keretében, továbbá üzleti ajándékként vagy csekély értékű ajándékként történő juttatása.
- 2. §** Ez a rendelet 2023. november 16-án lép hatályba.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

A Kormány 452/2023. (X. 4.) Korm. rendelete a jelentős térítésmentes kibocsátási egység-kiosztásban részesülő létesítmény üzemeltetőjét érintő egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 320/2023. (VII. 17.) Korm. rendelet módosításáról

A Kormány az Alaptörvény 53. cikk (1) bekezdésében meghatározott eredeti jogalkotói hatáskörében, figyelemmel a védelmi és biztonsági tevékenységek összehangolásáról szóló 2021. évi XCIII. törvény 80. és 81. §-ára, az Alaptörvény 15. cikk (1) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva a következőket rendeli el:

- 1. §** A jelentős térítésmentes kibocsátási egység-kiosztásban részesülő létesítmény üzemeltetőjét érintő egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 320/2023. (VII. 17.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 1. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:
- „1. § (1) E rendelet alkalmazásában jelentős térítésmentes kibocsátási egység-kiosztásban részesülő létesítmény üzemeltetőjének minősül az, akinek a létesítménye
- a) rendelkezik a kibocsátási egységek harmonizált ingyenes kiosztására vonatkozó uniós szintű átmeneti szabályoknak a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 10a. cikke értelmében történő meghatározásáról szóló, 2018. december 19-i (EU) 2019/331 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet 2. cikk 2. pontjában meghatározott termék-referenciaérték szerinti létesítményrészrel vagy a 2. cikk 10. pontjában meghatározott technológiai kibocsátások szerinti létesítményrészrel,

- b) az a) pontban meghatározott létesítmények vonatkozásában
- ba) a tárgyévet megelőző három évben a hitelesített szén-dioxid kibocsátásának éves átlaga meghaladta a 25 000 tonnát, és
- bb) a tárgyévet megelőző évben az azt megelőző három évben hitelesített szén-dioxid összkibocsátása átlagának legalább 50%-ával megegyező mértékű tértésmentes kibocsátásiegység-kiosztásban részesült.
- (2) Ha az üzemeltető az (1) bekezdés a) pontja szerinti feltételnek megfelelő, több létesítménnyel rendelkezik, akkor
- a) a tárgyévet megelőző három évben a hitelesített szén-dioxid kibocsátásának éves átlagát létesítményenként össze kell számítani, és
- b) az (1) bekezdés b) pont bb) alpontja szerinti feltétel teljesülésének vizsgálata során az egyes létesítmények tárgyévet megelőző évben az azt megelőző három évben hitelesített szén-dioxid összkibocsátások átlagai, valamint az egyes létesítményekre kiosztott tértésmentes kibocsátási egységek létesítményenként összeadandók.”

- 2. §** (1) A Rendelet 2. § (1) és (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezések lépnek:
- „(1) A jelentős tértésmentes kibocsátásiegység-kiosztásban részesülő létesítmény üzemeltetője a forgalmi jegyzékben vezetett üzemeltetői számláján lévő kibocsátási egység – a 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvnek az uniós kibocsátásiegység-forgalmi jegyzék működése tekintetében történő kiegészítéséről szóló, 2019. március 12-i (EU) 2019/1122 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet 55. cikkének megfelelő – átruházása (a továbbiakban: tranzakció) esetén tranzakciós díjat fizet az üvegházhatású gázok közösségi kereskedelmi rendszerében és az erőfeszítés-megosztási határozat végrehajtásában való részvételről szóló 2012. évi CCXVII. törvény végrehajtásának egyes szabályairól szóló 410/2012. (XII. 28.) Korm. rendelet 1. § (1a) bekezdésében meghatározott klímavédelmi hatóságnak (a továbbiakban: klímavédelemért felelős hatóság).
- (2) A tranzakciós díj mértéke a tranzakcióval érintett kibocsátási egységeknek a tranzakció teljesülésének napján, vagy – ha a tranzakció teljesülésének napján nem történik tőzsdei árverés – az azt megelőző utolsó tőzsdei napon érvényes EEX-EUA tőzsdei árfolyama szerinti, a Magyar Nemzeti Bank által meghatározott napi középárfolyamon átszámított értékének 15%-a.”
- (2) A Rendelet 2. § (8) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:
- „(8) A tranzakciós díj a klímavédelemért felelős hatóság bevétele, amelyet elkülönítetten tart nyilván, és a működésére, valamint az ÜHG-egységek kereskedelmi rendszerének működtetésével, a forgalmi jegyzék kezelésével kapcsolatos tevékenységének fedezetére fordít.”
- 3. §** A Rendelet 3. § (6) bekezdés c) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:
- [Ha az (1) bekezdés szerinti adóalany Ügkr. tv. szerinti, tárgyévre vonatkozó hitelesített éves kibocsátási jelentése (a továbbiakban: éves kibocsátási jelentés) alapján]*
- „c) az adóalany fajlagos – egységnyi előállított termékre eső – szén-dioxid kibocsátása legalább az Európai Unió emisszió-kereskedelmi rendszerében használt, az Európai Unió által elvárt – a tárgyévben hatályos – lineáris csökkentési tényezővel megegyező mértékben csökkent a tárgyévet megelőző második év hitelesített kibocsátásához képest,”
- [az adóalany jogosult az adó alapját adóbevallásában 50%-kal csökkenteni.]*
- 4. §** A Rendelet 5. §-a a következő (5) és (6) bekezdéssel egészül ki:
- „(5) E rendeletnek – a jelentős tértésmentes kibocsátásiegység-kiosztásban részesülő létesítmény üzemeltetőjét érintő egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 320/2023. (VII. 17.) Korm. rendelet módosításáról szóló 452/2023. (X. 4.) Korm. rendelettel (a továbbiakban: Mód. r.) megállapított –
- a) 1. §-át, 3. § (3) bekezdését, 3. § (6) bekezdés c) pontját első alkalommal a 2022. december 31-ét követően kezdődő adóév,
- b) 2. § (1) és (2) bekezdését, valamint (8) bekezdését a Mód. r. hatálybalépését követően teljesült tranzakció vonatkozásában kell alkalmazni.
- (6) E rendeletnek – a Mód. r. által módosított – 1. §-a, 2. § (1) és (2) bekezdése, (8) bekezdése, 3. § (3) bekezdése, valamint 3. § (6) bekezdés c) pontja nem alkalmazható a 2023. július 20-át megelőző egy évben a (4) bekezdés szerinti eljárás alá vont, illetve létrehozott gazdálkodó szervezetek tekintetében.”

- 5. §** A Rendelet 3. § (3) bekezdésében a „40” szövegrész helyébe a „36” szöveg lép.
- 6. §** (1) Ez a rendelet a kihirdetését követő 3. napon lép hatályba.
(2) E rendelet vonatkozásában a Magyarország gazdasági stabilitásáról szóló 2011. évi CXCV. törvény 32. §-át nem kell alkalmazni.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

V. A Kormány tagjainak rendeletei

Az energiaügyi miniszter 21/2023. (X. 4.) EM rendelete a hulladékgazdálkodási intézményi résztevékenység ellátásával összefüggő díjak, a díjalkalmazási feltételek, valamint a díjmegfizetés rendjének megállapításáról szóló 8/2023. (VI. 2.) EM rendelet módosításáról

A hulladékról szóló 2012. évi CLXXXV. törvény 88. § (2) bekezdés 14. pontjában kapott felhatalmazás alapján, a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 182/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 160. § 5. és 6. pontjában meghatározott feladatkörömben eljárva a következőket rendelem el:

- 1. §** A hulladékgazdálkodási intézményi résztevékenység ellátásával összefüggő díjak, a díjalkalmazási feltételek, valamint a díjmegfizetés rendjének megállapításáról szóló 8/2023. (VI. 2.) EM rendelet (a továbbiakban: EM rendelet) 2. §-a a következő (2a) bekezdéssel egészül ki:
„(2a) A borászati termék üvegcsomagolásának gyártója által választása szerint díjátalányként fizetendő kiterjesztett gyártói felelősségi díj egy egységre vetített mértékét az 5. mellékletben foglalt táblázat D oszlopa tartalmazza.”
- 2. §** Az EM rendelet a következő 4/A. §-sal egészül ki:
„4/A. § Az 1–5. mellékletben meghatározott díjak az általános forgalmi adót nem tartalmazzák.”
- 3. §** Az EM rendelet a következő 6. §-sal egészül ki:
„6. § E rendeletnek a hulladékgazdálkodási intézményi résztevékenység ellátásával összefüggő díjak, a díjalkalmazási feltételek, valamint a díjmegfizetés rendjének megállapításáról szóló 8/2023. (VI. 2.) EM rendelet módosításáról szóló 21/2023. (X. 4.) EM rendelettel megállapított 2. § (1), (2), (2a) és (3) bekezdését, 4/A. §-át, 1., 2. és 5. mellékletét 2023. július 1. napjától kell alkalmazni.”
- 4. §** Az EM rendelet az 1. melléklet szerinti 5. melléklettel egészül ki.
- 5. §** Az EM rendelet
2. § (1) bekezdésében a „(2)” szövegrész helyébe a „(2) és (2a)” szöveg,
 2. § (3) bekezdésében az „oszlopa és a 2. mellékletben foglalt táblázat C oszlopa” szövegrész helyébe az „oszlopa, a 2. mellékletben foglalt táblázat D oszlopa és az 5. mellékletben foglalt táblázat C oszlopa” szöveg,
 1. mellékletében foglalt táblázat A:16 mezőjében a „kisméretű” szövegrész helyébe a „kisgépek, kisméretű” szöveg,
 2. mellékletében foglalt táblázat B:3 mezőjében a „tölthető” szövegrész helyébe a „nem tölthető” szöveg,
 2. mellékletében foglalt táblázat E:4 mezőjében a „37,78” szövegrész helyébe a „37,79” szöveg,
 2. mellékletében foglalt táblázat E:8 mezőjében a „38,38” szövegrész helyébe a „38,36” szöveg lép.
- 6. §** Hatályát veszti a hulladékgazdálkodási intézményi résztevékenység ellátásával összefüggő díjak, a díjalkalmazási feltételek, valamint a díjmegfizetés rendjének megállapításáról szóló 8/2023. (VI. 2.) EM rendelet
2. § (2) bekezdésében a „80/2023. Korm. rendelet 13. § (3) bekezdése szerinti átvállalás esetén a” szövegrész,
 2. melléklet címében a „80/2023. Korm. rendelet 13. § (3) bekezdése szerinti átvállalás esetén a” szövegrész,
 2. mellékletében foglalt táblázat B:4 mezőjében a „nem” szövegrész.
- 7. §** Ez a rendelet a kihirdetését követő napon lép hatályba.

1. melléklet a 21/2023. (X. 4.) EM rendelethez

„5. melléklet a 8/2023. (VI. 2.) EM rendelethez

A borászati termék üvegcsomagolásának gyártója által választása szerint díjatalányként fizetendő kiterjesztett gyártói felelősségi díj egy egységre vetített mértéke

	A	B	C	D
1	Borászati termék kategória	Koncessziós társaságot megillető díj (Ft/db)	Önkormányzatot megillető díj (Ft/db)	A gyártók által fizetendő kiterjesztett gyártói felelősségi díj (Ft/db)
2	Bor	9,63	2,34	11,97
3	Még erjedésben lévő bor	9,45	2,33	11,78
4	Likőrbor	9,66	2,33	11,99
5	Pezsgő	14,48	3,66	18,14
6	Minőségi pezsgő	14,48	3,66	18,14
7	Illatos minőségi pezsgő	14,53	3,66	18,19
8	Szén-dioxid hozzáadásával készült habzóbor	14,48	3,66	18,14
9	Gyöngyözőbor	9,56	2,34	11,90
10	Szén-dioxid hozzáadásával készült gyöngyözőbor	9,56	2,34	11,90
11	Szőlőmust	9,56	2,34	11,90
12	Részben erjedt szőlőmust	9,56	2,34	11,90
13	Szárított szőlőből nyert részben erjedt szőlőmust	9,56	2,34	11,90
14	Sűrített szőlőmust	9,56	2,34	11,90
15	Finomított szőlőmust-sűrítmény	9,56	2,34	11,90
16	Szárított szőlőből készült bor	9,63	2,34	11,97
17	Túlérett szőlőből készült bor	9,63	2,34	11,97
18	Borecet	9,56	2,34	11,90

VII. Az Alkotmánybíróság döntései

Az Alkotmánybíróság 22/2023. (X. 4.) AB határozata a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 276. § (8) bekezdés „– tanácskozási joggal –” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában – dr. Márki Zoltán és dr. Patyi András alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

határozatot:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 276. § (8) bekezdésének „– tanácskozási joggal –” szövegrésze alaptörvény-ellenes, sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, ezért azt megsemmisíti.
A megsemmisítést követően a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 276. § (8) bekezdése a következő szöveggel marad hatályban: „(8) Az a szakszervezet (szakszervezeti szövetség), amely a kollektív szerződés megkötését követően felel meg a (2) bekezdésben meghatározott feltételnek, jogosult a kollektív szerződés módosítását kezdeményezni, és a módosítással kapcsolatos tárgyaláson részt venni.”
2. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 276. § (8) bekezdésének „– tanácskozási joggal –” szövegrésze a Fővárosi Törvényszék előtt 11.M.70.251/2022. számon folyamatban lévő perben, valamint bármely bíróság előtt folyamatban lévő ügyben nem alkalmazható.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

Indokolás

I.

- [1] A Fővárosi Törvényszék az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján benyújtott bírói kezdeményezésében – a folyamatban lévő pert a 11.M.70.251/2022/46. számú végzésével felfüggesztve – a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 276. § (8) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte elsődlegesen az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése, másodlagosan a XV. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alapul fekvő ügyben a munkáltatónál 2010. március 1-jén hatályba lépett kollektív szerződést teljes jogú szerződő félként három, az akkori szabályok szerint reprezentatív szakszervezet írta alá. A többi három szakszervezet, köztük a per felperese is, aláírta a megállapodást azzal a megjegyzéssel, hogy a kollektív szerződéssel egyetért. A kollektív szerződés 2013. novemberi módosítása rögzítette, hogy 2014. január 1-jét követően a szerződés a felperes hozzájárulása nélkül nem módosítható, ami 2021-ig nem volt vitatott a felek között. Ekkor bértárgyalások kezdődtek, de végül a 2021. november 4-ei Csoportszintű Érdekegyeztető Tanács megalakításáról szóló megállapodást (amely „kollektív erejű megállapodásnak minősül”), valamint a 2021. június 25-ei bérmegállapodást és annak 2022. január 17-ei módosítását csak a munkáltató meghatalmazottja és hét másik szakszervezet írta alá, a felperes nem.
- [3] A bíróságnak a perben állást kell foglalnia egyebek mellett abban, hogy a felperes rendelkezik-e az eredeti, 2010-ben megkötött kollektív szerződés módosítására és felmondására vonatkozó joggal, arra tekintettel, hogy 2014. január 1-jétől a munkáltatónál munkaviszonyban álló tagjainak száma meghaladja a 2012. július 1-jén hatályba lépett Mt. 276. § (2) bekezdésében rögzített minimum létszámot. Az Mt. 276. § (8) bekezdése ezt kizárja, mivel kifejezetten csak tanácskozási jogot ad annak a szakszervezetnek, amely a kollektív szerződés megkötését követően felel meg a (2) bekezdésben meghatározott feltételnek. A jogszabály ezáltal a bíróság

álláspontja szerint kellő súlyú alkotmányos indok nélkül hátrányosan különböztet az adott időpontban kollektív szerződéskötési képességgel rendelkező szakszervezetek között, illetve eltérő módon bánik a munkáltatónál kollektív szerződéskötési képességgel rendelkező felperessel, azon oknál fogva, hogy csak a kollektív szerződés megkötését követően teljesítette az Mt. 276. § (2) bekezdésében rögzített feltételt. Ennek következtében a felperes kizorol a kollektív szerződés és ezáltal a munkafeltételek alakításából, noha az ehhez szükséges felhatalmazással (taglétszámmal) utóbb rendelkezik.

- [4] Részletes – az Alkotmánybíróságnak a kollektív szerződéskötéshez való jogra [Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése], valamint az egyenlőségi tárgyú ügyekre [Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdése] vonatkozó gyakorlatát is citáló – indokolásában a kezdeményező bíróság rámutatott, hogy az Mt. 276. § (8) bekezdése a kollektív szerződéskötési képességet érintően alkalmaz megkülönböztetést időbeli alapon. Attól teszi függővé a teljes kollektív szerződéskötési képességet, hogy a munkáltatónál képvisellel rendelkező szakszervezet a kollektív szerződés megkötése előtt vagy azt követően érte el az Mt. 276. § (2) bekezdésében rögzített minimum taglétszámot. Ez a csoportképzés a kollektív szerződés kötelmi jellegén alapul (ebből fakad úgymond az „aki kötötte, az módosíthatja”-elv). A bíróság azonban részletesen bemutatta azokat az – az Alkotmánybíróság gyakorlatán, az Mt. indokolásán, a tételes szabályozáson és a bírói gyakorlaton alapuló – érveket, amelyek ezzel szemben megítélése szerint a kollektív szerződéskötés kapcsán a normatív jelleg dominanciáját igazolják. Például ide tartozik a kollektív szerződés beillesztése az Mt. 13. §-a által a munkajogi jogforrási hierarchiába, vagy az, hogy a kollektív szerződés a munkavállalók jogviszonyát képes alakítani akaratok hiányában is, illetve, hogy a szerződés az azt kötő felek akaratától függetlenül is megszűnhet az Mt. 281. § (4) bekezdése alapján. A kollektív szerződés ezért tényleges célját és hatását tekintve egy szabályozó eszköz a munkáltatók és a munkavállalók kezében.
- [5] A kollektív szerződéskötési joghoz való joggal a kollektív szerződés stabilitásához fűződő érdek és az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdéséből levezethető szerződési szabadság állhat szemben az indítványban foglaltak értelmével. Ami az elsőt illeti, a bíróság rámutatott, hogy azt maga a jogalkotó írta felül az Mt. 281. § (4) bekezdésében. Ami a másodikat, a szerződéskötési szabadságot illeti, a bíróság szerint a támadott szabály (az „aki kötötte, az módosíthatja”-elv érvényesítése) a kollektív szerződést megkötő feleket és a megállapodásukat védi. Ezzel szemben áll a felperes által elszenvedett alapjogsérelem, amelynek az a lényege, hogy hiába szerezte meg a „felhatalmazást a jogalkotásra”, ameddig fennáll a több, mint tíz éve megkötött kollektív szerződés, kizorol annak módosításából, így nem tud érdemi befolyást gyakorolni a munkafeltételek alakítására. Az, hogy valamely szakszervezet később szerezte meg a szerződéskötési képességet, a kollektív szerződés célja és rendeltetése szempontjából irreleváns – fejtette ki a bíróság. A kollektív szerződés intézménye akkor és annyiban képes betölteni rendeltetését, ha és amennyiben a munkáltatóval szemben a mindenkori megfelelő reprezentativitással rendelkező szakszervezetek állnak szemben. Az Mt. 276. § (8) bekezdése ezzel szemben a kollektív szerződés aláírásakori erőviszonyokhoz köti a részvétel lehetőségét, és teszi ezáltal statikussá a viszonyrendszereket, mely ellentétes a kollektív szerződés munkafeltételekhez jobban illeszkedő, rugalmas szabályozás megteremtésére törekvő koncepciójával is. Emellett az Mt. 276. § (8) bekezdése szembe megy a kollektív szerződés rendszerének egyik főszabályával, azaz az együttes szerződéskötés követelményével is [Mt. 276. § (4) bekezdése], melynek lényege, hogy a munkafeltételek kollektív szerződéses szabályozása csak valamennyi erre jogosult szakszervezet együttes akaratával (részvételével) legyen lehetséges. Ez a helyzet a sztrájkhoz való jogot is érinti, mivel a bérmegállapodás kollektív ereje révén megakadályozza a felperest abban, hogy tagjai bérigényének sztrájk útján tudjon nyomatékokat adni. A felperes sérelmeinek súlyosságát fokozza, hogy azok időkorlát nélküliek, hiszen a perbeli kollektív szerződés határozatlan időre szól. Az Mt. 276. § (8) bekezdése pedig még a felek akaratából sem enged eltérést.
- [6] Összefoglalva a fentieket, a kezdeményező bíróság szerint nincs olyan, a szabályozási koncepcióba megfelelően illeszkedő indok, mely igazolná a jogalkotó azon megoldását, hogy a normatív jelleg dominanciáját felülírva, a szerződéses jellegre alapozva egy újabb megkülönböztetés keretében csak egy rendkívül szűk kör számára tartsa fenn a teljes kollektív szerződéskötési jogosultságot, különösen nem egy olyan tényezőre (időbeliség) alapozva, mely irreleváns a kollektív szerződés rendszerében.
- [7] A bíróság kifejtette, hogy ha az Alkotmánybíróság arra jutna, hogy védett tulajdonság hiányában az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése nem alkalmazható, akkor másodlagosan a kérelmének a XV. cikk (1) bekezdése alapján történő elbírálását kéri.
- [8] Rámutatott az indítványozó végezetül arra is, hogy a támadott rendelkezés megsemmisítése és az alkalmazási tilalom kimondása esetén lehetőség nyílik az Mt. 276. § (2) és (4) bekezdésének egybeolvasásával egy olyan értelmezésre, mely szerint a munkáltatónál utóbb kollektív szerződéskötési képességet szerzett szakszervezetként a felperes is teljes jogú félként csatlakozhat a kollektív szerződéshez.

II.

[9] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XVII. cikk (2) Törvényben meghatározottak szerint a munkavállalóknak, a munkaadóknak, valamint szervezeteiknek joguk van ahhoz, hogy egymással tárgyalást folytassanak, annak alapján kollektív szerződést kössenek, érdekeik védelmében együttesen fellépjenek, amely magában foglalja a munkavállalók munkabeszüntetéshez való jogát.”

[10] 2. Az Mt. érintett és támadott rendelkezései:

„276. § (1) Kollektív szerződést köthet

a) a munkáltató, a tagok felhatalmazása alapján a munkáltatói érdek-képviselői szervezet, továbbá

b) a szakszervezet vagy szakszervezeti szövetség.

(2) A szakszervezet kollektív szerződés kötésére jogosult, ha a munkáltatónál munkaviszonyban álló tagjainak száma eléri

a) a munkáltatóval munkaviszonyban álló,

b) munkáltatói érdek-képviselői szervezet által kötött kollektív szerződés esetében a kollektív szerződés hatálya alá tartozó

munkavállalók létszámának tíz százalékát.

[...]

(4) A (2) bekezdés szerint kollektív szerződés kötésére jogosult szakszervezetek a kollektív szerződést együttesen köthetik meg.

[...]

(6) A (2) bekezdés alkalmazásakor a munkavállalóknak a szerződéskötést megelőző félévre számított átlagos statisztikai létszámát kell alapul venni.

(7) A kollektív szerződés kötésére irányuló ajánlat tárgyalása nem utasítható vissza.

(8) Az a szakszervezet (szakszervezeti szövetség), amely a kollektív szerződés megkötését követően felel meg a (2) bekezdésben meghatározott feltételnek, jogosult a kollektív szerződés módosítását kezdeményezni, és a módosítással kapcsolatos tárgyaláson – tanácskozási joggal – részt venni.”

„277. § (1) A kollektív szerződés szabályozhatja

a) a munkaviszonyból származó vagy az ezzel kapcsolatos jogot vagy kötelezettséget,

b) a feleknek a kollektív szerződés megkötésével, teljesítésével, megszüntetésével, jogaik gyakorlásával, kötelezettségeik teljesítésével kapcsolatos magatartását.”

„279. § (2) A kollektív szerződésnek a felek kapcsolatát szabályozó rendelkezése hatálya a kollektív szerződést kötő felekre terjed ki.

(3) A kollektív szerződés munkaviszonyra vonatkozó rendelkezésének hatálya a munkáltatóval munkaviszonyban álló valamennyi munkavállalóra kiterjed.”

III.

[11] 1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megvizsgálta, hogy a bírói kezdeményezés eleget tesz-e az Abtv.-ben írt feltételeknek [lásd például 3242/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [7]; 3102/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [18]].

[12] Megállapítható, hogy az Abtv. 25. § (1) bekezdésének megfelelően a bírósági eljárás felfüggesztése megtörtént, az eljárásban alkalmazni kell a támadott rendelkezést, és az indítvány eleget tesz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében rögzített határozott kérelem követelményének. A kérelem a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 25. §-a); b) az eljárás megindításának indokait (a bíróságnak hátrányos megkülönböztetést tartalmazó jogszabályi rendelkezés alkalmazásával kell eldöntenie az ügyet); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [Mt. 276. § (8) bekezdése]; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdése]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi előírás miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, valamint f) kérelmet arra, hogy

az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét, semmisítse meg azt, és rendelkezzen annak alkalmazási tilalmáról.

- [13] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírói kezdeményezés érdemi elbírálásának nincs akadálya.
- [14] 2. Az Alkotmánybíróság az eljárás során az ügygel kapcsolatos véleményének kifejtése céljából 2023. június 29-én megkereste a Gazdaságfejlesztési Minisztériumot (a továbbiakban: GFM), a válasz 2023. augusztus 16-án érkezett meg. A GFM foglalkozáspolitikáért felelős államtitkára továbbá külön amicus curiae beadványban is kifejtette az álláspontját, amely irat 2023. augusztus 25-én érkezett az Alkotmánybíróságra.
- [15] A GFM a szabályozással összefüggésben arra mutat rá, hogy az Mt. megalkotásakor a jogalkotó igyekezett visszaszorítani az állami beavatkozást, és a korábinál lényegesen nagyobb teret kívánt engedni a magánjogias szemléletű szabályozásnak. Ennek érdekében erősítette a munkajog szerződéses jogforrásainak (és e körben a kollektív megállapodásoknak) a jelentőségét a munkaviszony tartalmának alakításában. A jogalkotó szándéka szerint az állami szabályozás szerepének csökkentésével egyidejűleg a felek akaratának előtérbe helyezésével a megállapodások jobban kifejezhetik az érdekeket, a megállapodások tartalma rugalmasabb, könnyebben változtatható és aktualizálható.
- [16] A kollektív szerződés nem jogszabály, de a jogrend része, amely sajátos jogforrási természettel bír az Mt. rendszerében, és alapvető fontosságú a munkaviszony és a munkaügyi kapcsolatok alakításában. A kollektív szerződés normatív részét képező rendelkezések „mintegy normaként hatályosulnak a munkaviszonyban”. A jogalkotó célja a kollektív szabályozási autonómia bővítésére irányult az Mt. megalkotásakor, „amely érdekében az Mt. rendelkezéseitől való eltérést a törvény széles körben biztosítja. Erre tekintettel a normatív hatályú kikötésekben való megállapodással a kollektív szerződést kötő felek az Mt. keretei között az Mt.-ben rögzített minimum-követelményektől eltérhetnek, a munkaviszony tartalmát alakíthatják. A kollektív munkajogi szabályozás megújításának egyik lényeges eleme, hogy az Mt. jelentősen bővítette a felek tárgyalási szabadságát és a kollektív szabályozási autonómia lehetőségeit.” Ebből következően a kollektív szerződés nemcsak a munkavállaló javára térhet el, hanem – bizonyos kivételekkel – a hátrányára is. Ugyanakkor a munkaszerződés a kollektív szerződéstől – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – csak a munkavállaló javára térhet el. A kollektív szerződés másik része a kollektív szerződést kötő felekre vonatkozó kötelmi rész, az itt szabályozható tárgyköröket az Mt. külön nem nevesíti. Azonban a jogalkalmazói gyakorlatban lényeges szabályozási eleme a kötelmi résznek az ún. békekötelezettség (sztrájktilalom) és a befolyásolási kötelezettség.
- [17] A kollektív szerződéskötéshez való jog gyakorlása tekintetében – a 10%-os küszöbértéket időközben teljesítő szakszervezet, szakszervezeti szövetség részére – a munkafeltételek normatív alakításában való részvétel az Mt. 276. § (8) bekezdése részlegesen biztosítja: az ilyen szakszervezet kezdeményezheti a kollektív szerződés módosítását, és részt vehet – tanácskozási joggal – az ezzel kapcsolatos tárgyaláson, azonban nem lehet aláírója a kollektív szerződés módosításának, tekintettel arra, hogy a kollektív szerződés megkötésekor nem volt szerződéskötő fél. Ebből következően nem jogosult felmondani sem a kollektív szerződést. A felmondás jogát ugyanis csak a szerződéskötő fél gyakorolhatja. Ehhez hasonlóan a 10%-os küszöbértéket időközben teljesítő szakszervezet a meglévő kollektív szerződéshez sem csatlakozhat szerződéskötő félként. A kollektív szerződés módosításának a jogát az Mt. csak a megkötött kollektív szerződés aláírói számára biztosítja. „E rendelkezés megalkotásakor a jogalkotó többek között figyelembe vette, hogy a kollektív szerződéshez való utólagos csatlakozással a szakszervezet fel is mondhatná a kollektív szerződést, amely kockázatot jelenthet a hatályos kollektív szerződés szerinti foglalkoztatás tekintetében.” E körben utal a GFM a „szerzett jogok védelmének biztosításához fűződő érdekre” is. Kifejti továbbá, hogy ha viszont „utóbb a kollektív szerződés megszűnik – amely következtében a munkáltatónál nincs már hatályban kollektív szerződés –, akkor a szakszervezet kezdeményezheti új kollektív szerződés kötését is.”

IV.

- [18] A bírói kezdeményezés megalapozott.
- [19] 1. A vizsgált ügy lényege szerint a per felperese az Mt. 276. § (2) bekezdése alapján 2014. január 1-je óta a munkáltatóval kollektív szerződés kötésére jogosult szakszervezet, mert a munkáltatónál munkaviszonyban álló tagjainak száma eléri a munkáltatóval munkaviszonyban álló munkavállalók létszámának tíz százalékát. A kollektív szerződéskötési képessége elérése előtt, még 2010. február 2. napján megkötött kollektív szerződésnek a perben vitatott módosításában viszont ennek ellenére a bírói kezdeményezéssel támadott jogszabályi rendelkezés

– az Mt. 276. § (8) bekezdése – miatt félként nem, csak tanácskozási joggal volt jogosult részt venni. Az indítvány alapján az Alkotmánybíróságnak azt kell eldöntenie, hogy ez a szabályozás az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdésébe ütköző, alaptörvény-ellenes hátrányos megkülönböztetést jelent-e az adott munkáltatónál kollektív szerződéskötési képességgel rendelkező szakszervezetek között.

- [20] 2. Az Alkotmánybíróság először áttekintette az Alaptörvény XV. cikkével összefüggő gyakorlatának jelen ügy eldöntése szempontjából jelentőséggel bíró leglényegesebb elemeit [lásd összefoglaló jelleggel például 13/2020. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [32]–[35] és 12/2021. (IV. 14.) AB határozat, Indokolás [60]].
- [21] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdés első mondatában megfogalmazott törvény előtti egyenlőség (pozitív irányú megközelítés) és a (2) bekezdés szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalma (negatív irányú megközelítés, amely az alapjogok tekintetében és egyúttal védett tulajdonság alapján tett különbségtételt tiltja) az egyenlőséghez, egyenlő bánásmódhoz való jog két, szorosan összetartozó aspektusát jelentik. Az egyenlőség nem jelenti a megszerezhető jogok avagy kötelezettségek terjedelmének teljes azonosságát. Az alkotmányosan védett igény az, hogy a releváns szempontból hasonló eseteket hasonlóan kezeljék, illetve, ha valamely, az Alaptörvényből levezethetőbbletelem miatt szükséges a különbségtétel, akkor a szabályozás reflektáljon a lényeges és releváns szempontból különböző helyzetben lévők megkülönböztető jegyeire is.
- [22] Az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdése kapcsán három kérdést kell vizsgálni. Először azt kell megállapítani, hogy fennáll-e az érintett hátrányára eltérő bánásmód. Mivel a diszkrimináció szükségképpen valamilyen viszonyrendszerben érvényesül, vizsgálandó az is, hogy az érintett összehasonlítható helyzetben (homogén csoportban) van-e azokkal, akikhez képest a hátrányát az indítványban állítják. Másodsorban azt kell megvizsgálni, hogy az indítványozó a XV. cikk alapján milyen tartalmú sérelmet állít: a törvény előtti egyenlőség megsértésére hivatkozik [Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése], vagy arra, hogy egy védett tulajdonságra tekintettel tett alapjogi különbségtételről van szó [Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése]. Végezetül a megkülönböztetés típusához igazodóan az észszerűségi, illetve a szükségességi-arányossági teszt alkalmazásával mérlegelni kell, hogy az azonosított hátrányos megkülönböztetés igazolható-e, összeegyeztethető-e az Alaptörvénnyel.
- [23] Az egyenlőség követelménye nemcsak a természetes személyekre, hanem a személyekre általában, így a jogi személyekre is vonatkozik [például 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [166]].
- [24] 3. Jelen ügyre vonatkoztatva mindezt, az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen azt kellett mérlegelnie, hogy fennáll-e az ügyben az érintett szakszervezet hátrányára eltérő elbánás a vele homogén csoportba tartozó személyekkel való összehasonlításban.
- [25] 3.1. Az indítványban körülírt tényállás szerint több szakszervezet kötött a munkáltatóval kollektív szerződést, amelynek a módosítását egy abban részt nem vevő, ebben az értelemben kívülálló szakszervezet utóbb kifogásol. Áttekintve az Mt.-nek a kollektív szerződésre vonatkozó rendelkezései (Mt. 13. §-a, 276–284. §-a) közül a jelen ügy tényállása szempontjából relevánsnak minősülő előírásokat, a következők állapíthatók meg.
- [26] A kollektív szerződés a munkáltató és a szakszervezet(ek) által kötött írásbeli megállapodás. Tartalmát tekintve a munkaviszonyra vonatkozó szabályrend, amely a) normatív módon rögzíti a munkaviszonyból származó vagy az ezzel kapcsolatos jogokat, kötelezettségeket, illetve b) kötelmi jelleggel szabályozza a feleknek a kollektív szerződés megkötésével, teljesítésével, megszüntetésével, jogaik gyakorlásával, kötelezettségeik teljesítésével kapcsolatos magatartását. A kötelmi rész csak az azt megkötő felekre terjed ki. Ennek tartalma heterogén, legfontosabb részét azok a megállapodások alkotják, amelyek a felek együttműködésének részleteire, a kollektív szerződésben foglaltak érvényesítésére vonatkoznak (például békekötelem, szakszervezeti helyiséghasználat, állandó egyeztetőbizottság létrehozása stb.). Ezzel szemben a kollektív szerződés normatív részének hatálya erga omnes vagy abszolút abban az értelemben, hogy az túlmutat a szerződést kötő feleken: az adott munkáltatóval munkaviszonyban álló munkavállalókra is kiterjed, ráadásul nem csak azokra a munkavállalókra vonatkozik, akik a kollektív szerződést kötő szakszervezet(ek) tagjai.
- [27] A szakszervezet kollektív szerződéskötési képességét az Mt. a korábbi szabályozással – lásd a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. törvény (a továbbiakban: régi Mt.) – ellentétben nem az üzemi tanács választása eredményéhez, hanem a munkavállalók szakszervezeti tagságához, illetve ennek létszámához köti. Ilyen képessége az adott munkáltatónál annak a szakszervezetnek van, akinek a munkáltatónál munkaviszonyban álló tagjainak száma a szerződéskötést megelőző félévre számított átlagos statisztikai létszám alapulvételével eléri a) a munkáltatóval munkaviszonyban álló, b) munkáltatói érdek-képviselői szervezet által kötött kollektív szerződés esetében a kollektív szerződés hatálya alá tartozó munkavállalók létszámának tíz százalékát. Ez a taglétszámra épülő reprezentativitási kritérium [ami tehát hangsúlyozottan eltér a régi Mt. 29. § (2) bekezdése szerinti reprezentativitási kritériumtól] a szakszervezet jelentőségének, képviselői erejének, bizonyos tekintetben az érdekérvényesítési

képességének is egyfajta mutatója az adott munkáltatónál, és az ennek megfelelő szakszervezetet a jogszabály felhatalmazza a kollektív szerződésnek akár a többi szakszervezet nélkül vagy azok kifejezett akarata ellenére való megkötésére. A relatíve alacsonyan – tíz százalékban – meghatározott küszöb lehetővé teszi, hogy alacsonyabb szakszervezeti szervezethez mellett is lehessen kollektív szerződést kötni. Az Mt. azonban azt is előírja, hogy ha a munkáltatónál több szakszervezet éri el a tíz százalékos küszöböt, ők csak együttesen jogosultak a kollektív szerződés megkötésére. Így az adott munkáltatónál jelentős szakszervezetek egyike sem hagyható ki az érdekegyeztetésből és a kollektív alkuból. A szabályozás tehát nem a többségi elvre, hanem a reprezentativitásra és a – vétőjogot is magába foglaló – koalíciós kényszerre épül.

- [28] Ha a munkáltató vagy a kollektív szerződést kötő szakszervezet jogutód nélkül megszűnik, vagy elveszíti a kollektív szerződéskötési képességét, a szerződés hatályát veszti. Több szakszervezet által kötött kollektív szerződés ellenben csak akkor veszti hatályát, ha valamennyi szakszervezet jogutód nélkül megszűnt, vagy már egyik szakszervezet sem felel meg a reprezentativitási feltételnek. A szabályozás ebben az összefüggésben is a kollektív szerződés stabilitásának megőrzésére törekszik.
- [29] A kollektív szerződéskötési képesség utóbb történő megszerzése (a taglétszámon alapuló reprezentativitási kritérium teljesítése és ezzel egyidejűleg a szakszervezeti erőviszonyok átrendeződése) esetében – a bírói kezdeményezéssel támadott Mt.-szabály értelmében – az érintett szakszervezet jogosulttá válik ugyan a kollektív szerződés módosításának kezdeményezésére, de a maga által kezdeményezett módosítással kapcsolatos tárgyaláson csak tanácskozási joggal vehet részt. A kollektív szerződés felmondására való jogosultság viszont egyáltalán nem illeti meg azt a szakszervezetet, amely annak aláírásában nem vett részt.
- [30] A fentiek alapján az Mt. szabályozási koncepciójában a reprezentativitáshoz kötött kollektív szerződéskötési képesség akkor teljes, ha az a kollektív szerződés megkötésének idején áll fenn. Ebben az esetben az feljogosítja a szakszervezetet: a) a kollektív szerződés kötésére irányuló ajánlattételre; b) a kollektív szerződés megkötésére, avagy az abban való részvételre (a reprezentatív szakszervezetek együttesen, konszenzussal döntenek); c) a kollektív szerződés módosítására, avagy az abban történő részvételre; és d) a kollektív szerződés felmondására. Az Mt. támadott 276. § (8) bekezdése és a vizsgált ügy ezek közül a c) pontot érinti, jóllehet az utóbb reprezentatívává váló és ezzel szerződéskötési képességet szerző szakszervezet a b) pont és a d) pont szerinti jogokat sem gyakorolhatta.
- [31] 3.2. Megállapítható, hogy az Mt. 276. § (8) bekezdése értelmében az adott munkáltatónál utóbb reprezentatívává vált szakszervezet(ek)et az ún. közreműködői jogok közül csak tanácskozási jog illeti meg a korábban létrehozott kollektív szerződés módosítására irányuló tárgyalások során, szemben azon szakszervezetekkel, akik az Mt. egyéb rendelkezései alapján – a kúriai gyakorlat szerint adott esetben még reprezentativitásuk elvesztése esetén is – evidensen részt vehetnek a döntésben. Ez a helyzet megkülönböztetést valósít meg. A tanácskozási jog révén az utóbb reprezentatívává vált szakszervezet megismerheti a tárgyaláson kifejtett álláspontokat, illetve érveivel maga is gazdagíthatja a vitát, de ez a döntési képességhez képest egyértelműen gyengébb jogosítványt jelent. Ennek alapján az Mt. 276. § (8) bekezdése által megvalósított különbségtétel egyértelműen hátrányként azonosítható.
- [32] A taglétszámon alapuló reprezentativitási feltételnek egy adott munkáltatónál egy adott időpontban megfelelő szakszervezetek között a mögöttük álló munkavállalók érdekeinek képviselője tekintetében nincs különbség: mindannyian elérték az Mt. által e tekintetben előírt egyetlen kritériumot, a tíz százalékos küszöböt. Ezért az is megállapítható, hogy ezek a szakszervezetek a reprezentativitási kritérium teljesítésének idején összehasonlítható helyzetben vannak egymással.
- [33] 4. Másodsorban azt kellett megvizsgálni, hogy az indítványozó a XV. cikk alapján milyen tartalmú sérelmet állít: a törvény előtti egyenlőség [Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése] bármely megkülönböztetés esetében felhívható, az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése azonban csak akkor, ha valamely, ún. védett tulajdonságra tekintettel korlátoztak alapvető jogot. Ha bármelyik feltétel hiányzik a kettő közül, az azonosított hátrányos különbségtételt a XV. cikk (1) bekezdése alapján kell megítélni.
- [34] A bírói kezdeményezés szerint a kollektív szerződéskötési joggal összefüggésben érte az érintett szakszervezetet hátrányos megkülönböztetés. Az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése – amely az Alaptörvény Szabadság és Felelősség fejezetében helyezkedik el – garantálja a kollektív szerződés kötésének a szabadságát, amikor akként fogalmaz, hogy törvényben meghatározottak szerint a munkavállalóknak, a munkaadóknak, valamint szervezeteiknek joguk van ahhoz, hogy egymással tárgyalást folytassanak, kollektív szerződést kössenek, érdekeik védelmében együttesen fellépjenek, vagy munkabeszüntetést tartsanak. A 3021/2017. (II. 17.) AB határozat rámutatott, hogy a „szakszervezet szabad tevékenységéhez való joga egyik elemének tekinthető kollektív szerződés megkötéséhez való jog [...] nem tekinthető egyéni alapjognak, hanem természetét tekintve kollektív jog

- [...]” (Indokolás [58]). A 17/2022. (VIII. 1.) AB határozatában pedig az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XVIII. cikk (2) bekezdése első két fordulatát kifejezetten a „kollektív tárgyalások folytatásához és kollektív szerződések kötéséhez való alapjog”-ként azonosította {Indokolás [28], [42]–[44]; megerősítette: 3408/2022. (X. 21.) AB határozat, Indokolás [33]}.
- [35] A megkülönböztetés ennek alapján alapvető jog tekintetében történt, az ellenben nem állapítható meg – erre a bíróság sem hivatkozott –, hogy az érintett szakszervezet a jogalkotó valamely védett tulajdonsága miatt részesítette volna egyenlőtlen bánásmódban. Az ügyben nem azonosítható faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel, figyelemmel arra is, hogy az egyéb helyzet „csupán olyan élethelyzeteket ölelhet át, amelyekben az emberek önazonosságát, identitását meghatározó lényegi tulajdonságuk miatt előítélettel, vagy társadalmi kirekesztéssel néznek szembe. Vagyis a diszkriminációtilalom alkotmányos klauzulája elsődlegesen a társadalom személyben rejlő és tetszés szerint nem változtatható tulajdonság mentén elkülönülő csoportjainak védelmét szolgálja” {3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [27]; megerősítette például 27/2021. (XI. 5.) AB határozat, Indokolás [70]; 3105/2023. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [35]}.
- [36] Mindezek miatt a vizsgált, a kollektív szerződés módosításában való részvételt érintő megkülönböztetés az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése alapján bírálendő el.
- [37] 5. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése alapján valamely hátrányos megkülönböztetés alaptörvény-ellenessége akkor állapítható meg – a megkülönböztetés akkor igazolhatatlan –, ha a tárgyilagos mérlegelés szerint a megkülönböztetésnek nincs észszerű indoka, vagyis az önkényes {lásd például 13/2020. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [61]–[67]; 3453/2021. (XI. 3.) AB határozat, Indokolás [42]; 3468/2021. (XI. 12.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [38] Ennek alapján jelen ügyben azt kellett megvizsgálni, hogy a kollektív szerződéskötési képességgel rendelkező szakszervezetek között a kollektív szerződés módosítására irányuló javaslatról szóló döntésben való részvétel tekintetében tett különbségtétel észszerű, tehát alkotmányosan indokolható-e.
- [39] 5.1. Az Alkotmánybíróság már több ízben foglalkozott a kollektív szerződés jogi természetével.
- [40] Megismételve az Alaptörvény hatálybalépése előtt kialakított gyakorlatot, megerősítést nyert a kollektív szerződés karakterének kétarcúsága a következők szerint.
- [41] Egyrészt az Mt. „a kollektív szerződésnek – azzal, hogy a munkaviszonyra vonatkozó szabályok között helyezi el – olyan hatást ad, hogy az a munkaviszonyban álló felek jogaira és kötelességeire vonatkozó normatív szabályokat tartalmazhat” {17/2022. (VIII. 1.) AB határozat, Indokolás [38]}. Ebben az értelemben – és kifejezetten ebben a részében – a kollektív szerződés közjogi, „jogszabály jellegű”, autonóm, belső, quasi munkajogi jogforrás: az adott munkáltatónál hatályos kollektív szerződés jogokat és kötelezettségeket határoz meg az ott munkaviszonyban álló munkavállalóknak, akik a szerződés megkötésében közvetlenül nem, csak közvetetten, az őket képviselő szakszervezet(ek) által vettek részt. Rajtuk kívül azonban azokra is kihat, akik még a megállapodást aláíró szakszervezeteknek sem tagjai, illetve azokra is, akik a kollektív szerződés megkötését követően létesítettek munkaviszonyt az adott munkáltatóval. Ráadásul adott esetben a tíz százalékos küszöböt elérő szakszervezet akár egyedül is köthet minden jelenlegi és jövőbeni munkavállalóra kiterjedő kollektív szerződést, amely aztán a hierarchiában az egyéni munkaszerződések fölött, de a jogszabályok alatt helyezkedik el (az Mt.-től tág körben, de csak a jogszabály felhatalmazása alapján, az abban meghatározott körben és módon térhet el). Rendkívül jelentős tehát a kollektív szerződés normatív, közjogi jellege, annak ellenére, hogy jogszabálynak nem minősül. A kollektív szerződés nem jogszabály, de – átalakító ereje és kiterjesztő hatálya révén – jogszabályszerűen viselkedik az érintett munkáltató összes, munkaviszonyban álló munkavállalója számára.
- [42] Másrészt viszont a kollektív alku létrehozását és a szerződő felek – tehát a munkáltató és az aláíró szakszervezetek – kapcsolatrendszerét szabályozó kötelmi részét tekintve „magánjogi természettel is bír, így a szerződési szabadság is vonatkozik rá, vagyis a szerződő felek döntenek arról, hogy kötnek-e, és ha igen, milyen tartalommal” {3021/2017. (II. 17.) AB határozat, Indokolás [63]}. Az autonómia azonban nem teljes. A diszpozitivitás elve főszabályként érvényesül, de a partnerválasztás szabadsága és a típuszabadság nem (bár nem kizárt, hogy a szakszervezet más megállapodást kössön a munkáltatóval, munkajogi szempontból csak a kollektív szerződés elismert). Az akaratlan autonómiát pedig bizonyos tekintetben terheli az a szabály, hogy a kollektív szerződés kötésére irányuló ajánlat tárgyalása nem utasítható vissza. Létrehozását tekintve tehát szerződéses jogügyletről van szó, tartalmát tekintve azonban csak a kötelmi rész vonatkozásában beszélhetünk polgári jogi értelemben vett szerződésről.

- [43] A kollektív szerződések a fentiek szerint a „jogrendszerben sajátos (részben kötelmi, részben pedig jogforrási jellegű) helyet foglalnak el” {18/2021. (V. 27.) AB határozat, Indokolás [67]}, más megfogalmazással a kollektív szerződésnek „a munkajogban egyrészt megállapodásos, másrészt jogforrási karaktere van” {17/2022. (VIII. 1.) AB határozat, Indokolás [38]}. Egyik karakter sem kizárólagos azonban.
- [44] Az Mt. 276. § (8) bekezdése – a kollektív szerződésben részt nem vett szakszervezetnek a kollektív szerződés módosításáról szóló döntéshozatalból való kizárása – egyértelműen a kollektív szerződés kötelmi jellegéhez kapcsolódik, abban az értelemben, hogy egy megkötött szerződésre vonatkozik, azt – pontosabban a szerződést kötő felek szerződési akaratát – védi a megállapodásban részt nem vett, külső személyek beavatkozásától. Ugyanakkor megállapítható, hogy még a klasszikus magánjogi jogviszonyokban sem példa nélküli – jóllehet mindenképpen kivételes – a szerződéses viszonyok kívülről történő befolyásolása {például elővásárlási és vételi jog mint hatalmasság, vagy a szerződésekbe történő utólagos állami beavatkozás, ez utóbbiról egyebek mellett lásd: 10/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [40]}. Az sem tipikus természetesen, hogy a kötelemből a szerződésen kívüli személyekre is háramlanának jogok és/vagy kötelezettségek.
- [45] A támadott szabály ellenben nem védi önmagában a szerződés stabilitását. Ezt támasztja alá egyrészt, hogy az Mt. kifejezetten lehetővé teszi, hogy egy nem aláíró, de a tíz százalékos küszöböt később elérő szakszervezet a kollektív szerződés módosítását javasolja. Másrészt a konszenzuskényszer miatt ez a szakszervezet – egyedül – akkor sem tudná kikényszeríteni a módosítás elfogadását, ha részt vehetne a döntésben. Harmadrészt a mások által javasolt módosításról szóló döntéshozatalban való részvétel és a módosítás esetleges blokkolása éppen a szerződés további, változatlan tartalommal való fenntartását szolgálja. A szakszervezeti oldalon fennálló konszenzuskényszer miatt az Mt. 276. § (8) bekezdése tehát nem áll direkt kapcsolatban a fennálló kollektív szerződés állandóságával.
- [46] Minthogy azonban a kollektív szerződés kettős – kötelmi és normatív – jogi természettel rendelkezik, a kollektív szerződéskötési képesség megszerzésének időpontja szerinti különbségtétel nem ítéhető meg kizárólag a szerződés kötelmi jellege alapján. A különbségtétel észszerűségére vonatkozó vizsgálat nem állhat meg ezen a ponton, mert a kötelmi jelleg a kollektív szerződés rendeltetésének fényében és a normatív – vagyis minden munkavállalóra kiterjedő, kötelező – jellegével összhangban álló védelemre tarthat igényt.
- [47] 5.2. A kollektív szerződés rendeltetését és a szerződés normatív jellegéből fakadó elvárásokat megvizsgálva a következők állapíthatók meg.
- [48] A kollektív szerződés esetében a munkavállalói érdekképviselő és -védelem egyik fontos eszközéről van szó, amelynek célja és a munkajogi viszonyok szabályozásában játszott szerepe abban áll, hogy a munkavállalók szervezetei és a munkáltató számára biztosítsa, hogy széles körben és érdemben részt tudjanak venni a munkafeltételek és munkakörülmények alakításában. A kollektív szerződés továbbá rendezett munkaügyi kapcsolatokat hoz létre a felek között, amely minden érintettnek érdeke.
- [49] Az is lényeges továbbá, hogy „[a]z Mt. 277. §-a tartalmazza azokat a tárgyköröket, amelyeket kollektív szerződés szabályozhat. A (2) bekezdés kimondja, hogy kollektív szerződés – eltérő rendelkezés hiányában – az Mt. Második és a Harmadik Részében foglaltaktól eltérhet. Ezek a részek a munkaviszonyra és a munkaügyi kapcsolatokra vonatkoznak. Ezzel a szabállyal az Mt. ebben a körben a szabályozás lehetőségét általánosságban átengedte a kollektív szerződés kötésére jogosult feleknek” {17/2022. (VIII. 1.) AB határozat, Indokolás [39]}. Tehát az Mt. rendkívül széles körben hatalmazza fel a munkáltatót és az érdekképviselőket szabályalkotásra, ráadásul a főszabály az ún. kétoldalú diszpozitivitás: a kollektív szerződés – a korábbi szabályoktól eltérően – alapvetően mind a munkavállaló, mind a munkáltató javára és terhére is eltérhet az Mt. szabályaitól.
- [50] A fentiekből kiindulva a megkötésére jogosultak konszenzusa alapján létrejött kollektív szerződések, illetve az általuk szabályozott viszonyok stabilitásához, kiszámíthatóságához a feleknek fontos érdeke fűződik.
- [51] A kollektív szerződésnek az a jellegzetessége sem hagyható azonban figyelmen kívül, hogy a jogszabályokhoz képest, amint az Mt. indokolása is fogalmaz, a „megállapodás tartalma rugalmas, könnyebben változtatható, aktualizálható. A munkajog szerződéses jogforrásai jól alkalmazkodnak a felek között felmerülhető érdekellentétek rendezéséhez.” A kollektív szerződés tehát ebben az értelemben nem statikus képződmény, rugalmasan tud és kell is alkalmazkodnia a körülmények és a felek, valamint az érintett munkavállalók érdekeinek az alakulásához. A kollektív szerződés ezen jellegzetességét – rugalmasságát, változtathatóságát és aktualizálhatóságát – a GFM is hangsúlyosan kiemelte az Alkotmánybíróságnak küldött állásfoglalásában.
- [52] A munkavállalói érdekek becsatornázását, miután a munkavállalók közvetlenül nem vesznek részt a rájuk (is) vonatkozó kollektív szerződés megalkotásában, az érdekegyeztetés folyamatában a szakszervezetek biztosítják. Ebből kiindulva, a munkavállalói érdekképviselő és -védelem egyik fontos eszközeként a kollektív szerződés normatív része akkor képes betölteni a rendeltetését, ha nem hagyja figyelmen kívül a szakszervezeti erőviszonyok változását. Az aláíráskori erőviszonyok módosulása – különösen, ha a kollektív szerződést határozatlan időre

- kötötték, és az már hosszú ideje fennáll, esetleg nagyszámú új munkavállaló is érkezett – erőteljes indikátora lehet a körülmények és a kollektív szerződéssel érintett munkavállalók érdekei, igényei megváltozásának.
- [53] A kollektív szerződés megkötése tekintetében a tíz százalékos képviseleti küszöb meghatározásával a jogalkotó azt fejezi ki, hogy ennek elérése esetében a szakszervezet akkora munkavállalói kört reprezentál, hogy nem hagyható ki az érdekegyeztetésből és a munkavállalók jogait és kötelezettségeit alakító döntésből. A szabályozás tehát alapvetően a taglétszámon alapuló reprezentativitási kritériumnak megfelelő szakszervezetek együttműködésének, együttes szerződéskötésének a koncepciójára (koalíciós kényszer és vétőjog) épül, és nem engedi meg a reprezentativitási kritériumnak megfelelő – az ehhez szükséges taglétszámmal rendelkező – szakszervezetek bármelyikének kizárását a kollektív szerződés megkötéséből. Mindezt azonban nem érvényesíti az Mt. a kollektív szerződés módosítására vonatkozóan: az a szakszervezet, amelyik a szerződés megkötését követően érte el a reprezentativitási küszöböt, tanácskozási joggal vehet részt a szerződés módosításának folyamatában, szavazati joggal azonban nem rendelkezik. Az Mt. 276. § (8) bekezdése tehát feljogosítja, egyben korlátozza is az utóbb reprezentatívá váló érdekképviselőt a kollektív szerződés aktualizálásakor. A megkeresett miniszter válaszában maga is úgy ítéli meg, hogy „a munkafeltételek normatív alakításában való részvételt az Mt. 276. § (8) bekezdése részlegesen biztosítja” csupán (miniszteri vélemény, 11. oldal, 3. bekezdés).
- [54] A konkrét normakontroll eljárás tényállási keretei között ez arra vezethet, hogy a több, mint tíz éve kötött kollektív szerződés minden jelenlegi munkavállalóra kiható módosításában nem vehet részt teljes joggal az a szakszervezet, amely szintén reprezentatív, 2014. januárja óta folyamatosan reprezentálja a munkavállalók több mint 10%-át. Mindaddig, amíg nem kerül sor új kollektív szerződés kötésére – amely döntésre az érintett érdekképviselőnek nincs ráhatása –, ez a szakszervezet nem jogosult a munkavállalók teljes jogú képviselőre a kollektív alku folyamatában.
- [55] Figyelemmel a kollektív szerződés rendeltetésére és a munkaviszonyokat érintő szerződéses rendelkezések normatív jellegére, a tárgyilagossá megítélés szerint – még a szerződés kötelmi jellegét figyelembe véve – sincs észszerű indoka a kollektív szerződéskötési képességgel rendelkező szakszervezetek közötti különbségtételnek a kollektív szerződés módosítására vonatkozó döntés folyamatában, pusztán azon az alapon, hogy az egyes szakszervezetek mikor érték el a reprezentativitási küszöböt. A kollektív szerződés lényege ugyanis éppen az, hogy a munkáltató időről-időre az aktuálisan reprezentatív szakszervezetekkel állapodjon meg a kollektív szerződés valamennyi munkavállalót és a munkáltatót kötelező tartalmáról, hiszen a kollektív szerződés tárgyát képező – a megállapodás normatív részében szabályozott – kérdésekben ők képviselik a folyamatban közvetlenül részt nem vevő munkavállalók mindenkor érdekeit és igényeit.
- [56] A fentieket összefoglalva az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az egy adott időpontban kollektív szerződéskötési képességgel – ehhez megfelelő taglétszámmal és ennek megfelelő képviseleti erővel – rendelkező szakszervezetek közötti különbségtétel a kollektív szerződés módosítására irányuló folyamatban kizárólag a korábban megkötött kollektív szerződés kötelmi jellegét tartja szem előtt. A kollektív szerződés megkötését követően reprezentativitást szerzett szakszervezetek számára tanácskozási jogot biztosító szabályozás figyelmen kívül hagyja a kollektív szerződés alapvető jellegzetességeit (rugalmasság, aktualizálhatóság), annak rendeltetését (a munkáltató és a munkavállalók érdekeinek megfelelő megállapodás) és normatív jellegét (a kollektív szerződés jogszabályszerűen viselkedik az érintett munkáltató összes, munkaviszonyban álló munkavállalója számára). Ez a szabályozási megoldás – rendeltetészerű joggyakorlás esetén – nem felel meg a különbségtétel észszerűségére vonatkozó követelménynek.
- [57] 6. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az indítványnak helyt adva megállapította, hogy az Mt. 276. § (8) bekezdésének a megfogalmazása, kifejezetten a támadott rendelkezés „– tanácskozási joggal –” szövegrésze az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének a sérelmét okozta. Ezért az Alkotmánybíróság a megállapított sérelem orvoslása céljából az Mt. 276. § (8) bekezdésének kizárólag a „– tanácskozási joggal –” szövegrészére kiterjedő mozaikos megsemmisítéséről határozott az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján. A megsemmisítés mozaikos módja meghagyja az Mt. szövegezésében az utóbb reprezentatívá vált szakszervezet részvételének kifejezett jogszabályi alapját.
- [58] A megsemmisített rendelkezés az Abtv. 45. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben nem alkalmazható.
- [59] Ennek következtében a kollektív szerződéskötési képességet utóbb megszerzett szakszervezetek több jogosultsággal rendelkeznek a kollektív alku folyamatában: a tanácskozási jog helyett teljes jogkörrel vehetnek részt a kollektív szerződés bárki által kezdeményezett módosításának a folyamatában.

- [60] 7. Annak biztosítása érdekében, hogy alaptörvény-ellenes norma ne érvényesülhessen a jogrendben és a bíróságok az előttük folyamatban lévő ügyeket az Alaptörvénnyel összhangban álló jogszabályi rendelkezések alkalmazása révén dönthessék el, az Alkotmánybíróság – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében garantált jogbiztonság védelme érdekében – az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján a megsemmisített rendelkezés általános alkalmazási tilalmáról is döntött.
- [61] 8. Az Abtv. 44. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság jelen határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

Budapest, 2023. szeptember 26.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/882/2023.

Dr. Márki Zoltán alkotmánybíró különvéleménye

- [62] 1. Nem értek egyet a határozat szerinti – az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése (értelemszerűen első mondata) sérelmének okából történt – megsemmisítéssel. Kisebbségben maradván különvéleményt csatolok a döntéshez [Abtv. 66. § (2) bekezdése].
- [63] Álláspontom szerint a fennálló jogállapot szerinti törvényi szabályozás nem alaptörvényesítő.
- [64] 2. Álláspontom indokai a következők.
- [65] A határozat szerinti megsemmisítés alapja az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése, miszerint a törvény előtt mindenki egyenlő.
- [66] Kétségtelen ugyanakkor, hogy az Alaptörvény XVII. cikk (2) bekezdése szerint a munkavállalóknak, a munkaadóknak, valamint szervezeteiknek – törvényben meghatározottak szerint – van joguk ahhoz, hogy egymással tárgyalást folytassanak, annak alapján kollektív szerződést kössenek. Kétségtelen, hogy a XVII. cikk (2) bekezdése a XV. cikk (1) bekezdéséhez képest konkrétabb – ám azzal azonos értékű – alaptörvényi rendelkezés.
- [67] Következésképpen (álláspontom szerint) olyan törvény nem lehet, ami – értelemszerűen az Mt. hatálya alá tartozók esetében – a kollektív szerződés megkötésének lehetőségével eleve nem számol (azt eleve kiiktatja, kiüresíti), ám olyan igen, ami azt különböző megfontolásból feltételhez köti.

- [68] Kétségtelen, hogy törvényi feltételek megfogalmazása, tartalma alkotmányos vizsgálat tárgyát képezheti, ám ha a törvényi feltétel lehetősége alaptörvényi elvárás, akkor a törvényi feltétel állítása önmagában nem róható fel. Odáig sem lehet alkotmányos megfontolással (alaptörvény-védelmi szándék címén) eljutni, miszerint a kollektív szerződés kötéséhez fűződő jog feltétlen, feltételhez nem köthető. Ez ugyanis a XVII. cikk (2) bekezdésének sérelmére vezető lenne.
- [69] Másképpen megfogalmazva, amennyiben az adott jog alaptörvényi megfogalmazása félreérthetetlenül kizárja, hogy ez a jog feltétlennek legyen tekinthető, akkor nem lehet olyan értelmezés sem, miszerint ez a jog eleve nem korlátozható, ez a jogosultság nem köthető feltételhez.
- [70] Továbbmenve – álláspontom szerint – az sem helyénvaló, ha ilyenkor nem alapul véve az Alaptörvénynek a törvényi feltétel lehetőségét biztosító (szerintem elváró) rendelkezését, olyan alkotmányos kiindulópont választása történik, ahonnan, azaz Alaptörvény szerinti absztrakt elvből, értelmezés révén történik levezetés, illetve a vitás ügyre vonatkoztatás.
- [71] Álláspontom szerint a XVII. cikk (2) bekezdésének kezdő tétele (miszerint „[a] törvényben meghatározottak szerint”), azt jelenti, hogy legitim és egyben alkotmányos alapja van a XVII. cikk (2) bekezdése szerinti alanyok és cselekvések vonatkozásában (ekként meghatározott tárgyban és körben) törvényi feltétel állításának. Ennek figyelembevétele a XV. cikk (1) bekezdésének első mondata esetében is indokolt, figyelmen kívül nem hagyható, nem üresíthető ki.
- [72] 3. Az időbeliséghez képest pedig nehezen lehetne találni olyan feltételt, ami – ha alkotmányosan biztosított a feltétel lehetősége – közömbösebb, természetszerűbben igazolhatóbb, méltányosabb és ekként elfogadható. Az időbeliségnek az élet minden területén rendező szerepe, jelentősége van. Legfeljebb arról lehet szó, hogy a méltányosság korrekciót igényel.
- [73] Ám nyilvánvaló a különbség egyfelől a korábban hozott jog, és másfelől a korábban hozott jogba (a már fennálló jogállapotba) később érkező esete vonatkozásában. Utóbbi kapcsán világos, alkotmányos értékben gyökerező a XV. cikk (1) bekezdése második mondatának, a (2) és (3) bekezdésének alapjogi megfogalmazása. Ami az eleve meglévő egyenjogúság, feltétlen egyenlőség.
- [74] Minden más esetben azonban nem feltétlen alkotmányos elvárás a valorizáció a korábban hozott jogba később érkező esetében; s az egyenlőség az esélyegyenlőség, s nem pedig az eredményegyenlőség.
- [75] 4. A határozat szerinti alaptörvény-ellenesség – határozat szerinti – indokai valójában a (már) munkaszerződéses viszonyban álló felek további (értelemszerűen együttműködést célzó) megállapodás iránti igénye érvényesítésének egyensúlyi állapotát vázolják. Illetve mindezt a határozat – a később érkező szempontjából – olyannak tekinti, miszerint „nem felel meg a különbségtétel észszerűségére vonatkozó követelménynek”.
- [76] Álláspontom szerint lényeges különbség a különbségtétel/egyenlőség helyénvalósága tárgyában, hogy nem a munkaszerződés (mint „alapszerződés”, alapjogviszony) esetéről, hanem a munkaszerződés adta viszonyban állók közötti további, együttműködési célú megállapodás iránti igényről van szó a kollektív szerződés esetében.
- [77] A munkavállaló mint alany az „alapszerződését” már megkötötte, miáltal a meglévő kollektíva egyenjogú részévé vált, s szabadon választhat, hogy intézményesített alanyiság részese kíván-e lenni, választhat a már létező (érdekképviselő) intézmény(ek) között, avagy újnak lesz alakítója, tagja.
- [78] Az államnak azonban nem feladata annak feltétlen kibiztosítása, hogy az intézményesített alanyiság (érdekképviselő) vonatkozásában a mindenkor új a meglévővel feltétlen, eleve egy helyzetbe kerüljön (vö. Indokolás [64]–[71]).
- [79] Megemlítem, hogy ebben a munkaviszony talaján hozott, a felek (ekként a munkavállaló, a munkáltató s a jogalkotói felelősségviselő) közötti érdekegyeztetések eredménye, megállapodások kompetenciája nem hagyható figyelmen kívül (valójában a XVII. cikk (1) bekezdésének „[a] törvényben meghatározottak szerint” kitétele ezt is jelenti).
- [80] 5. Mindemellett – álláspontom szerint – valóban lehet azt mondani, miszerint a megsemmisített törvényhely valójában és egyértelműen (nyelvtanilag és logikailag egyaránt) jogot, jogosultságot ad, s nem pedig attól megfoszt. Ehhez képest a határozat pedig valójában azt célozza, hogy a törvény által eleve több jogosultságot kell adni.
- [81] Ezt lehet mondani, azt viszont nem lehet állítani, hogy a jelenlegi jogállapot alaptörvénysértő törvényi szabályozás. Aki úgy ad, hogy közben nem vesz el, az nem tud rossz lenni. (Megjegyzem, hogy ez esetben nyilvánvalóan nem „kegyből” adásról, hanem érdekegyeztetések mérlegelése nyomán kialakított szabályozásról van szó).

- [82] Megemlítem továbbá, hogy a határozat szerinti megfontolás azzal a nem várt körülménnyel is járhat, miszerint az esetleges (érdekképviselő intézményen belüli) nézetkülönbségek automatikus (rendszereszerű) megoldási újaként kínálkozik az újjá, az újkéntivé válás (s annak eredményeként a feltétlen döntésképeség); ami nyilvánvalóan kontraproduktív. Nem érdekvédelmi, hanem csupán érdekvényesítést célzó. Megemlítem, hogy ez is az észszerűséghez tartozó.
- [83] 6. A határozat valójában nem mondja meg, hogy a támadott/vitatott különbségtétel mint törvényi feltétel (azaz a később érkezés) miért ne lenne észszerű. A határozat alapján pedig valójában bármely feltétel állítása (ekként pl. a reprezentativitás küszöbértéke is) kifogásolható lehet/lenne az egyenlőség/különbségtétel/észszerűség ekkénti – határozat szerinti – levezetése folytán.
- [84] Jelen alapügyben a bíró alapjogi válaszra vár, mivel álláspontja szerint az adott törvényhely alapjogot sért. Álláspontom szerint – a már kifejtettek nyomán – a törvényi szabályozás nem alaptörvénysértő, s valójában a megsemmisítést követően is fennmarad a bíró dilemmája.
- Ugyanakkor azt lehet(ett volna) mondani, hogy a hatályos szabályozással szemben támasztható elvárás. Ez a döntésképeség bekövetkeztének beláthatósága. Nyilvánvaló és természetes elvárás ugyanis, hogy a reprezentativitás küszöbértékét elérő számára legyen belátható, reális esély a döntésképeségre, várakozási ideje leteltére. Lehet azt is mondani, hogy nyilvánvaló és természetes összefüggés van a várakozási idő tartama és a küszöbérték mértéke között (értelemszerűen fordítottan aránylanak egymáshoz). E szempontok kölcsönös belátáson alapuló figyelembevétele elvárt lehet. Kétségtelen ugyanis, hogy örök időkre szóló jogszabály, „lex in perpetuum valitura” nincs.

Budapest, 2023. szeptember 26.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

- [85] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2023. szeptember 26.

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

IX. Határozatok Tára

A Kormány 1423/2023. (X. 4.) Korm. határozata az Integritás Hatóság 2022. évre vonatkozó éves elemző integritásjelentésében megfogalmazott megállapításokkal kapcsolatos kormányzati álláspontról

A Kormány

1. megtárgyalta és elfogadta – figyelemmel az európai uniós költségvetési források felhasználásának ellenőrzéséről szóló 2022. évi XXVII. törvény 13. §-ában foglaltakra – az Integritás Hatóság 2022. évre vonatkozó éves elemző integritásjelentésében megfogalmazott megállapításokkal, ajánlásokkal kapcsolatos álláspontokat;
2. felhívja a területfejlesztési minisztert, hogy gondoskodjon az 1. pont szerinti kormányzati álláspontról a www.palyazat.gov.hu oldalon történő közzétételéről;
Felelős: területfejlesztési miniszter
Határidő: azonnal
3. felhívja a területfejlesztési minisztert, hogy – az érintett miniszterek bevonásával – gondoskodjon az 1. pont szerinti álláspontról az Integritás Hatóság felé történő képviseletéről, valamint tegye meg a meghatározott intézkedések végrehajtása érdekében szükséges lépéseket.
Felelős: területfejlesztési miniszter
érintett miniszterek
Határidő: 2024. május 31.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

A miniszterelnök 86/2023. (X. 4.) ME határozata helyettes államtitkár kinevezéséről

A kormányzati igazgatásról szóló 2018. évi CXXV. törvény 234. § (1) bekezdésében foglalt jogkörömben eljárva, az igazságügyi miniszter javaslatára

dr. Mázi András Bélát

– 2023. október 15-ei hatállyal –

az Igazságügyi Minisztérium helyettes államtitkárává

kinevezem.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

**A miniszterelnök 87/2023. (X. 4.) ME határozata
az Országos Statisztikai Tanács tagjának megbízatása megszűnésének megállapításáról és új tagjainak
megbízásáról**

A hivatalos statisztikáról szóló 2016. évi CLV. törvény (a továbbiakban: Stt.) 21. § (12) bekezdés b) pontjában foglalt jogkörömben eljárva megállapítom, hogy

dr. Kincses Áronnak, a Központi Statisztikai Hivatal elnökének az Országos Statisztikai Tanácsban betöltött tagsági megbízatása lemondására tekintettel

– 2023. szeptember 11-ei hatállyal – megszűnt, egyidejűleg

az Stt. 21. § (6) bekezdése alapján a Központi Statisztikai Hivatal elnökének javaslatára

dr. Valkó Gábort, a Központi Statisztikai Hivatal jelöltjét

– a 2023. október 1-jétől 2026. április 30-áig terjedő időtartamra –,

Gerlaki Bencét, a Gazdaságfejlesztési Minisztérium jelöltjét és

dr. Pátkai Nándort, az Európai Uniók Ügyek Minisztériumának jelöltjét

– a 2023. október 1-jétől 2026. szeptember 30-áig terjedő időtartamra

az Országos Statisztikai Tanács tagsági teendőinek ellátásával megbízom.

Orbán Viktor s. k.,
miniszterelnök

A Magyar Közlönyt az Igazságügyi Minisztérium szerkeszti.

A szerkesztésért felelős: dr. Bíró Attila.

A szerkesztőség címe: 1051 Budapest, Nádor utca 22.

A Magyar Közlöny hiteles tartalma elektronikus dokumentumként a <https://www.magyarkozlony.hu> honlapon érhető el.